

HÍRADÓ

XV. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1971. FEBRUÁR 20.

Hasznosak és kielégítőek voltak a magyar—jugoszláv gazdasági tárgyalások

Alekszandar Grlicskov sajtóértekezlete

KOSZIGIN LEVELE BRANDTHOZ

Carapkin, bonni szovjet nagykövet, a kancellár által a tiszteletre adott búcsúvacsorán átadott Brandtnak egy, Koszigin szovjet államfő által írt levelet. Mint az NSZK Tájközelet Hivatala közölte, a levél tartalmát már a múlt év végén diplomáciai úton Brandt tudomására hozták. A levelet azonban Carapkin csak most adta át a kancellárnak, s ugyanakkor határozta el a levél szövegének nyilvánosságra hozatalát. A levél így hangzik:

„Öszintén köszönöm jókívánságait, amelyeket új év alkalmából a szovjet kormányhoz és személyesen hozzám intézett. Allamainknak jó okuk van arra, hogy meglepedéssel tekintsenek vissza az elmúlt hónapok bizonyos eseményeire és reményekkel nézzenek az új év elébe. A Moszkvában és a Varsóban aláírt szerződések Európa háború utáni történetében fontos szerepet töltenek majd be. Hatályba lépésük jelentős mértékben fogja bővíteni a Szovjetunió és az NSZK, és minden európai állam között a békés együttműködés lehetőségeit.

A Szovjetunió — mint már ismételtelen kifejezésre jutottak — minden szükséges lépést megtesz a megkezdett nagy mű sikeres befejezéséért, és az általunk közösen kinyilvánított szándékok megvalósításáért. Természetesen ezzel kapcsolatban sok függ a Német Szövetségi Köztársaságtól, és az Ön kormányának erőfeszítéseitől és energiájától.

Fogadja, kancellár úr, őszinte jókívánságaimat, sok sikert kívánok Önnek és kormányának az új évben.

Mint az MTI bonni tudósítójának jól tájékozott körökben elmondották, a Brandt által adott búcsúvacsorán szóba kerültek azok a sajtójelentések, amelyek az utolsó napokban zavarokat okoztak, mert azt tartalmazták, hogy a Szovjetunió elvesztette érdeklődését Bonn keleti politikájára. Carapkin nagykövet elmondta, hogy a szovjet nagykövetség már előbb megcáfolta az amerikai Hearst-lapokban megjelent állításokat, amelyek egy állítólagos „magas rangú szovjet diplomatától” származtak volna. Carapkin biztosította Brandtot, hogy a Szovjetunió álláspontjában a bonni keleti politikát illetően nem következett be semmiféle változás, majd átadta a kancellárnak a Koszigin-levél eredeti példányát.

Carapkin a többi között hangoztatta: A szovjet fél minden tőle telhetőt megtesz az augusztus 12-i szerződésben foglalt lehetőségek megvalósítására a két nép javára és az európai biztonság megszilárdítása érdekében... A szovjet fél azt javasolta, hogy a két ország kapcsolatát azon a szilárd és becsületes alapon építsék fel, amelyet a moszkvai szerződés tartalmaz — mondotta Carapkin.

Timár Mátyásnak, a Minisztertanács elnökhelyettesének meghívására hazánkban tartózkodott Alekszandar Grlicskov, a Jugoszláv Szövetségi Végrehajtó Tanács elnökhelyettese. Társaságában volt Nagy Ernő, a szövetségi végrehajtó tanács tagja és Alekszandar Drijcsa, a jugoszláv külkereskedelmi miniszterhelyettese. A vendégek Timár Mátyással és Vályi Péter pénzügyminiszterrel a magyar-jugoszláv gazdasági együttműködési bizottság magyar tagozatának elnökével megbeszéléseket folytattak a két országot érintő gazdasági kérdésekről.

Alekszandar Grlicskovot fogadta Apró Antal, a Minisztertanács elnökhelyettese és Nyers Rezső, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, a Politikai Bizottság tagjai.

Alekszandar Grlicskov a Duna Intercontinental Szállóban sajtóértekezleten találkozott a hazai és külföldi sajtó képviselőivel. Alekszandar Grlicskov a jugoszláv—magyar gazdasági tárgyalások eredményeit ismertette.

A mostani eszmecsere kielégítőnek és hasznosnak, országaink kapcsolatát pedig igen intenzívnek és folyamatosan fejlődőnek értékelte. Mint mondta, mindkét ország törekszik a kereskedelmi forgalom növelésén túl az ipari kooperáció különböző formáinak fejlesztésére. A megbeszéléseken a magyar és a jugoszláv energiabázis bővítésének lehetőségeire fordították a legtöbb figyelmet. Hasznosnak ítélték, ha a két ország bekapcsolódna a szovjet—olasz, illetve az Adria-közalajvezeték megépítésébe és kiterjesztésébe az együttműködést Magyarország és Jugoszlávia villamosenergia-ellátásában. A következő időszakban jók a kilátások arra, hogy fejlesszük a kooperációt a gépjárműgyártásban, az alumíniumiparban és a háztartási gépek előállításában.

Egy kérdésre válaszolva elmondta, hogy kereskedelmi forgalmunk értéke az utóbbi két és fél év alatt 65 millió dollárról 120 millióra növekedett. A nemrég aláírt kereskedelmi egyezményünkben to-

vábbi 73 százalékos emelkedést irányoztunk elő.

A dinár közelmúltban történt leértékelésével kapcsolatban kifejezte reményét, hogy ez hozzájárul a jugoszláv gazdasági élet stabilizálásának meggyorsításához. A szakemberek azt várják a leértékeléstől, hogy ennek következtében növekszik az export, csökken a behozatal, helyreáll a kereskedelem egyensúlya, lelassul a konjunktúra és a fogyasztás, és megszűnik az infláció.

Alekszandar Grlicskov röviden szólt Jugoszlávia külpolitikájáról. Megemlítette, hogy országa nagykövetet cserélt a Kínai Népköztársasággal és ügyvivői szintről nagyköveti szintre emelte a diplomáciai kapcsolatát Albániával. Ugyancsak kijelentette: a kormány ösztönzi a jugoszláv vállalatokat, hogy kezdeményezzek a kereskedelmi kapcsolatokat a haladó politikát folytató Chilével.

A magyar—jugoszláv tárgyalások folytatására meghívta Jugoszláviába Timár Mátyást, a magyar Minisztertanács elnökhelyettesét.

Jelentések az indokínai agresszióról

Heves harcok Laoszban

Az amerikai légierő felújította tevékenységét Laosz területén. A B-52-es nehézbombázók mellett ismét bevetették az amerikai helikoptereket is.

Thieu saigoni elnök hadügyminisztere kíséretében látogatást tett a Khe Sanh-i frontnál. Egy saigoni katonai szöveg azt jelentette be, hogy a laoszi invázióban részt vevő dél-vietnami csapatok egyes alakulatai elérték az úgynevezett Ho Si Minh-ösvényt, de nem találtak ott említésre méltó fegyvert vagy utánpótlási szállítmányt. Ugyanez a szöveg azt állította, hogy a saigoni alakulatok 11 kilométerre nyomultak be Laosz területére.

A Laoszi Hazafias Front fegyveres erői Savannakhet tartományban 3 nap alatt 13 amerikai repülőgépet és helikoptert semmisítettek meg — jelentti a Pabot Lao hírügynöksége.

Vientianében, Laosz fővárosában — mint a DPA nyugat-német hírügynökség tudósítója jelenti —, jobboldali tábornokok puccsától tartanak. Úgy vélik, hogy az amerikai segítséggel végrehajtott saigoni invázió a jobboldali erők kezére játszik.

Hivatalosan bejelentették, hogy Lon Nol tábornok, a kambodzsai rezsim miniszterelnöke, orosainak tanácsára „ideiglenesen beszűnteti valamennyi hivatali tevékenységét” és teendőit Sirik Matak helyettes miniszterelnök látja el. Korábban olyan hírek terjedtek el, hogy Lon Nol hamarosan benyújtja lemondását.

Tiltakozások

Norod m Szihanuk kambodzsai herceg 15 napos hanoi látogatásának befejeztével Hanoi-ban közös közleményt hoztak nyilvánosságra. Ez állást foglal a két ország kölcsönös segítségnyújtásának és az együttműködésének fokozása mellett, majd így folytatta:

— A Nixon-kormány amerikai légierő és amerikai csapatok támogatásával több tízezer saigoni katonát és thaiföldi zsoldosokat irányított

Laoszba, hogy a vietnami csapatokkal együttműködve elfoglalják az ország déli területeit. A háború eme kiszélesítése súlyosan fenyegeti Ázsia és az egész világ békéjét.

— A khmer és vietnami nép, nem riadva vissza semmiféle áldozattól, folytatja harcát az amerikai agresszió ellen egészen a teljes győzelemig.

A közös közlemény köszönetet mond a szocialista államoknak és a békeszerető országoknak a tőlük kapott segítségért.

A Vietnami Demokratikus Köztársaság kormánya Hanoi-ban erősen elítélte az agresszív háború kiterjesztését Laoszra. A nyilatkozat rámutat, hogy az Egyesült Államok súlyosan megsérti a Laoszi Királyság függetlenségét, valamint a Laoszal kapcsolatos 1962-es genfi megállapodásokat.

A pekingi Zsenmin Zsipaó figyelmezteti az Egyesült Államokat: ne gondolja, hogy Indokínában büntetlenül, kénye kedve szerint cselekedhet. A Kínai Népköztársaság — írja a lap — figyelemmel követi az Egyesült Államok Laoszal kapcsolatos mesterkedéseit.

Az indiai kormány sajnálkozásának és nyugtalanságának adott hangot amiatt, hogy dél-

Bruno Kreisky:

Jó szomszédságot a Duna térségében

Bruno Kreisky osztrák szövetségi kancellár nyilatkozott a délnémet rádiónak. Kijelentette: Ausztriának érdeke, hogy támogasson minden politikát, amely a feszültség további enyhítését szolgálja Európában. Üdvözölte a nyugatnémet kormány keleti politikáját, „a Brandt kancellár vezette nyugatnémet kormány fáradozásait annak érdekében, hogy új alapokra helyezze a szovjet—nyugatnémet viszonyt és áthidalja a német és a len-

gyel nép között bámadt tragikus szakadékot” — mondotta.

Ami Ausztriát illeti, Kreisky olyan külpolitika mellett foglalt állást, amely a jószomszédi viszonyt feltételezi az összes államokkal, tekintet nélkül azok politikai rendszerére. „Jószomszédi viszonyra törekszünk azokkal az államokkal is — folytatta a kancellár —, amelyekkel a Duna térsége ösödök óta összeforraszt minket.”

A DOKTRÍNA

Nem egyszerű fogalmazási kérdés, hogy a világsajtó a vietnami agresszió helyett egyre gyakrabban indokínai agresszióról cikkez. Pontos kifejezése ez annak, hogy az Egyesült Államok egész Indokínára kiterjesztette délkelet-ázsiai háborúját. Washington jellegzetes kalandor észjárása, hogy a vietnami zsákutcából állítólag kambodzsai vagy laoszi agressziók útján lehet kijutni.

Ezt a politikát semmivel sem lehet igazolni. Minden amerikai magyarázat egyszerű propaganda-léggömb, amely az érvek első tüszű-rására szétbukkad. S marad a leplezetlen igazság: az Egyesült Államok határaitól távol kifejezett rablóháborút folytat, hogy Indokínát érdekszférájában tarthassa, és felhasználhassa imperialista támaszpontként.

Nemhogy igazolni, de magyarázni sem lehet tehát elfogadhatóan az amerikai agressziót. Gyártottak hozzá egy doktrínát. A hírhedt Nixon-doktrína. Lényege, hogy az Egyesült Államok jogot formál magának a katonai beavatkozásra a világon mindenütt,

ahol veszélyeztetve látja az amerikai érdekeket. Az erőszak és az önkény elve ez, amelynek alkalmazása éles ellentétben van a nemzetközi jog legemlékező normáival. Ezzel szemben „hivatkozási alap” a Pentagon számára. „Nem sikerül érvényt szerezni az amerikai monopóliumok érdekeinek Vietnamban? Üssünk rajta Kambodzsán. Továbbra sem jár sikerrel a „vietnamizálási” taktika? Tánadjuk meg Laoszt.” ez a Nixon-doktrína — a gyakorlatban.

Napjaink eseményei mindezt, sajnos, sok példával támasztják alá: az amerikai kormány például a Laosz elleni légitámadás tervét jelentette be. Ma még képes arra, hogy újabb nagyarányú akciót indítson Indokínába. De egyre kisebb az esélye, hogy az akciót érdekeinek megfelelően sikeresen fejezze be. A Nixon-doktrínával szemben áll a legszembetűnőbb elv, a szabadság, a függetlenség és a béke elve, amelynek érvényesítéséért a népek síkra szállnak mindenütt, ahol — a Nixon-doktrínához hasonlóan fogalmazva — veszélyeztetve látják az emberiség érdekeit.

Kombinációk a nagyhatalmi garanciákról

Az ENSZ-főtáitkár közel-keleti megbízottja találkozott Mohammed el Zajjat egyiptomi fődélegátussal — majd Joseph Tekoah izraeli ENSZ-képviselővel. Amikor a konzultációk után az újságírók megrohanták kérdéseikkel a két diplomatát, az izraeli nagykövet csak annyit mondott, hogy „kormányja figyelmesen tanulmányozza Jarring legutóbbi indítványait”.

El Zajjat viszont bejelentést tett a Jarringgal folytatott megbeszélés után. A leghatározottabban cáfolta, hogy Jarring javasolta volna a gázai övezet Izraelnek való átadását.

Az Al Ahram az ENSZ-ből keltezett tudósításban ugyan csak cáfolja azokat a korábbi izraeli sajtóhíreszteléseket, amelyek szerint az ENSZ-főtáitkár megbízottja felajánlotta volna Izraelnek, hogy tartsa meg a gázai övezetet. Az ENSZ-hez közelálló forrásokra

hivatkozva a kairói lap azt írja, hogy amikor Jarring megfogalmazta indítványait, kizárólag a Biztonsági Tanács 1967. november 22-i határozatából indult ki. Ez a határozat pedig teljesen egyértelműen előírja, hogy Izraelnek ki kell vonnia csapatait valamennyi megszállt területről és biztosítania kell a palesztinai nép nemzeti jogait. Az Al Ahram szerint Jarring „egyetlen” talpalatnyi arab terület” feladását sem igényli az araboktól.

A négy nagyhatalom között az ENSZ képviselőihez közel álló források szerint a megtartott 55. ENSZ-nagykövetségi találkozó alkalmával érdemi tárgyalások kezdődtek a közel-keleti válság rendezésének sokat emlegetett nagyhatalmi garanciáiról. Egyelőre azonban, egyetlen hivatalos forrás sem erősítette meg, hogy az Egyesült Államok megváltoztatta volna álláspontját.

Újabb nemleges izraeli válasz Szevez ügyében

Jarring folytatja megbeszéléseit New Yorkban

Izrael elutasította Anvar Szadat, egyiptomi államelnöknek azt a javaslatát, hogy az EAK megnyitja a Szezezi-csatornát a hajózás számára, ha Izrael részlegesen visszavonja csapatait a csatorna keleti partjáról. Golda Meir kormányfő a parlamentben hangoztatta, hogy a csatorna megnyitását nem lehet a csapatok visszavonásától függővé tenni, de kijelentette, hogy „külön tárgyalásokat” hajlandó folytatni arról a problémáról.

Az izraeli miniszterelnök-asszony ellenetként azt hozta fel, hogy Szadat javaslatának célja „Egyiptomnak jobb stratégiai pozíciót biztosítani a Közel-Keleten”. A javaslat szerint nem nyújt garanciát békeszerződés megkötéséhez és nem szolgálja a háború befejezését.

Meir asszony megismételte Jeruzsálemnek azt a korábbi feltételét, amely szerint a csatorna újramegnyitásának az izraeli hajózásra is kell vonatkoznia. Ezzel a követeléssel kapcsolatban izraeli vezetők arra hivatkoznak, hogy Szadat javaslatában nem említette az izraeli hajózást és azt sem fejtette ki bővebben, hogy mit ért részleges csapatvisszavonás alatt.

Golda Meir parlamenti beszédében azzal érvelt, hogy a csapatvisszavonásokat „csak annak a békés rendezésnek a keretében lehet végrehajtani, amely véget vet a háborúnak”. Az egyiptomi javaslat elutasítását továbbá azzal indokolta, hogy „az ultimátum jelleget” s azt a nem reális követelést tartalmazza, hogy rövid idő alatt jussanak meg-

egyezésre ilyen bonyolult ügyben”.

Gunnar Jarring, az ENSZ-főtáitkár közel-keleti meghatalmazottja külön-külön találkozott El-Zajjat egyiptomi, illetve Tekoah izraeli ENSZ-délegátussal és folytatta konzultációit az arab—izraeli béketárgyalások ügyében. A megbeszélésekről egyik érdekelte fél sem adott nyilatkozatot a sajtónak, ami nem akadályozta meg az újságírókat abban, hogy találásokat fűzzenek az eszmecserehez. Úgy tudják, hogy Zajjat Anvar Szadat múlt heti nyilatkozatainak másolatát nyújtotta át Jarringnak.

Az Egyesült Arab Köztársaság hivatalos jegyzékben hívta fel az ENSZ Biztonsági Tanácsának figyelmét azokra az erőszakos cselekményekre, amelyeket az izraeli megszállók a Sinai-félsziget és a Gázai-övezet polgári lakossága ellen követnek el.

Sztrájkrekord

1969-ben mintegy 60 millió ember sztrájkolt a kapitalista világban, mindenekelőtt Észak-Amerikában, Nyugat-Európában és Japánban. Ez a szám 1965-ben még csak 26 millió volt. Nyikolaj Kuznyecovnak, a Pravdában megjelent cikkéből kitűnik, hogy az elmúlt év első 10 hónapjában — az előzetes adatok szerint — több mint 63 millió dolgozó szüntette be a munkát a nyugati világ országaiban.

A TENGER CSENDJE

Kezdetben volt az ügynevezett „félelem-egyensúly” tézise. Abszurd módon hirdették egyes nyugati „stratégák”, hogy a fegyverkezési verseny a békét szolgálja. A hidegháború bajnokainak felfogása az idők folyamán — egy atomösszezapás esélyeit mérlegelve — bizonyos mértékig változott. S erre a változásra elsősorban a világközvélemény nyomása készítette őket.

A világ népei ugyanis a béke egyik reális biztosítékának nem a fegyverkezési versenyt, hanem azt tekintették, hogy a Szovjetunió — birtokában minden fegyverek leghatalmasabbjainak — már számos alkalommal kinyilatkoztatta, hogy sohasem fog elsőként elpusztítani a szovjetekhez nyúló. A továbbiakban pedig eljötték — a Szovjetunió szünet nélküli leszerelési indítványai nyomán — a józanabb megfontolás napjai. Első lépésként 1963-ban, Moszkvában aláírták a földfelszíni, légi és víz alatti atomfegyver-kísérletek tiltásáról szóló szerződést. Öt esztendő múltán újabb sikert ért el a békepolitika: Moszkvában, Washingtonban és Londonban aláírták az érdekelt nagyhatalmak az atomtorompószerződést. Most pedig — logikus következményeként a szovjet diplomácia békére törekvő erőfeszítéseinek — ugyancsak a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia képviselői megállapodást írtak alá „A tengerek és óceánok fenekén és annak alattjárban nukleáris és más tömegpusztító fegyverek elhelyezésének tilalmáról”.

A tengerfenék demilitarizálásának eszméjét először a szovjet kormány vetette fel: 1968-ban került a nemzetközi tanácskozások napirendjére. Foglalkozott vele az ENSZ közgyűlése, amelynek 1969-es évi ülésén már közös szovjet-

amerikai tervezet szerepelt a napirenden. Ebben a tervezetben a két nagyhatalom főként az ellenőrzésről beszélt, illetve módosította — s ez a körülmeny további tárgyalási alapot képezhetett. A Szovjetunió itt — szem előtt tartva a világbéke érdekeit — rugalmas diplomáciai magatartást tanúsított, de ugyanakkor támogatta a Lengyel Népköztársaságnak azt a javaslatát, hogy a tengerfenék atommentesítésének kérdését tartásuk továbbra is a leszerelési bizottság napirendjén.

Ennek a politikának érett be a gyümölcse az ENSZ közgyűlésének XXV. ülésén — 1970. novemberében — amikor a szerződésterveket a tagállamok jóváhagyták. Lényegében arról van szó, hogy a szerződésben részes államok kötelezik magukat: a 12 mérföldes part menti tengerfenék-övezet külső határán túl, a tengerek és óceánok fenekén és ennek alattjárban nem létesítenek, illetve nem helyeznek el semmilyen nukleáris vagy másfajta tömegpusztító fegyvert, indítóberendezést. Ezt az intézkedést, pontosabban annak betartását minden aláíró állam jogosult megfigyelők útján ellenőrizni, hiszen a szerződés területe — amely mindenekelőtt a nukleáris hatalmakra jelent korlátozást — a földkerekség összes országának biztonságát is növelni kívánja...

Érthető tehát, hogy már az első napon, mondhatnánk, az „első órában” negyven állam képviselője szerepelt a moszkvai tengerfenék-szerződés aláírói között, s a szocialista országok külügyminiszterei vel egyidejűleg a Magyar Népköztársaság nevében Péter János írta alá a nemzetközi béke újabb dokumentumát.

Bonn

Mélyülő ellentétek

Változott-e valami Bonnbán, Európa egyik legmodernebb parlamenti üléstermében? Két napig az ország külpolitikájáról vitáztak a Bundestag képviselői. Brandt kancellár fölöttébb határozottan szólta és védte meg szociáldemokrata-szabaddemokrata kormányának külpolitikáját, különösen a keleti politikát. Beszédének hangvételéből jogosan következtethetünk arra, hogy — az eddig elért eredmények jelentőségének tudatában — nem akar engedelmeket tenni, ezzel ugyanis egész koncepcióját veszélyeztethetné.

A vitát összegezve a többi között kijelentette: „Ha helyt adnának a CDU-CSU követeléseinek, az azt jelentené, hogy csökkentjük a feszültség enyhülésének és az NDK-hoz fűződő kapcsolatok megjavításának kilátásait, mivel megsemmisülnének ezek előfeltételei: a nyugatnémet-szovjet és a nyugatnémet-lengyel szerződés.”

Nem véletlen, hogy a kancellári zársóban Brandt ilyen kategorikus állásfoglalásra kényszerült. Az egész parlamenti vita jelezte, hogy tizenöt hónapi kormányzás után elmélyültek az ellentétek a kormány és az ellenzék között, és a CDU-CSU képviselők félreérthetetlenül az ellentétek kiélezésére törekedtek.

A CDU közvetlenül a parlamenti vitát megelőző napokban tartotta rendkívüli kongresszusát, s bár az ott történtek semmi újat, semmiféle változást nem hoztak, mintha mégis a hidegháború szele söpört volna végig a parlamenti ülésteremben, amikor Barzel emelkedett szólásra. Mintha a CDU-CSU parlamenti frakciójának elnöke magával hozta volna a düsseldorfi kongresszus légtörését, azt a légtörést, amelyet Adenauer emléke határozott meg. Így aztán nem volt meglepő, hogy a CDU legesélyesebb kancellár-önje-

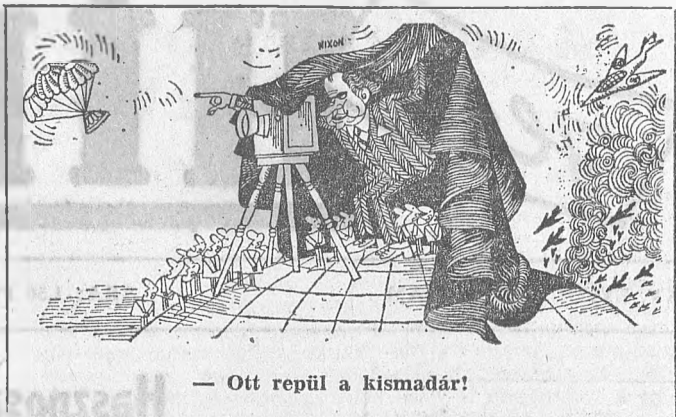
lőlte éles kirohanásokat intézett a kormány keleti politikája ellen.

Brandt azonnal válaszolt ellenfelének — hasonlóan éles hangnemből jelentve ki, hogy a CDU vissza akar kanyarodni az ötvenes évek politikájához.

Mindebből is látszik — anélkül, hogy részletesen elemeznénk a vitában felszólalók álláspontját —, hogy rohamosan mélyülő a szakadék a kormány és az ellenzék között. A Brandt-Scheel kabinet a szocialista országokkal való kapcsolatfelvétel folytatása, illetve a szerződések ratifikálása mellett száll síkra, az ellenzék pedig éppen ezekben a kérdésekben keresi a konfrontációt.

Persze, nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tény, hogy sok szó esett az ülésteremben Nyugat-Berlin kérdéséről. Noha Brandt csupán a négyhatalmi tárgyalásokon tapasztalható „haladás” kötötte a ratifikálás kérdését, az ellenzék „teljes rendezést” követelt.

A nyugat-berlini rendezés ügyének azonban rossz szolgálatot tesz a kormány is azokkal a félreérthetetlenül politikai tárgyú rendezvényekkel, amelyeket az önálló politikai egységet képező városban szerveznek. Gondolunk itt Brandt és Heinemann legutóbbi nyugat-berlini utazására, az FDP és az SPD tanácskozásaira. Mindezeket az eseményeket — mint az többször és több hivatalos nyilatkozatban elhangzott — mind az NDK, mind pedig a Szovjetunió provokatív jellegűnek és Nyugat-Berlin státusával összeegyeztethetetlennek tartja. A Brandt-Scheel kormány Nyugat-Berlinrel kapcsolatos magatartása nem tükrözi az egyébként tapasztalható realitásokat, s jó néhány alkalommal már az ellenzék malmára hajtotta a vizet. És ez elsősorban saját érdekeinek mond ellent.

Az Apolló-program bírálata

Amerikai nézők milliói kapcsolták ki a televíziót

Az Apolló-14 fellövése előtt tíz évvel a népszerű tv-kommentátor előtette jegyzetét, és a francia szaktekintély, Albert Ducrocq professzor szavait olvasta fel: „Az Apolló-program most olyan útnak látszik, amely sehová nem vezet, csupán véletlenszerű jelenség az űrhajózás történetében. Minden arra mutat, hogy az amerikai asztronautika ezen a pályán nem haladna tovább, hanem a hold felé fordulna. És az Apolló-14 már úton volt, amikor a CBS-televízió tudományos munkatársa, két Apolló-bejelentkezés között, a miniatűr holdtalon egy kis gyermekjátékszerűt helyezett a hold-terepasztalra. Az, ami gyerekjátéknak látszott, a Lunohod szovjet holdjáró modellje volt: az oroszok ezen az úton haladnak. Amerikának nincs ilyen gépe — mondta a kommentátor.

A tv-adásokról szólva: Az amerikai tv-társaságok által fenntartott statisztikai intézet — és nincs okunk rá, hogy adataink pontosságában kétkedjünk — megállapította: tíz- és tizmillió amerikai, aki az első Apolló-adásokat végignézte, a legutóbbi holdutazásnál elcsavarta a televíziót.

Amerika elvesztette korábbi lelkesedését és érdeklődését az Apolló-program iránt. Ez a megállapítás egyaránt vonatkozik a laikus közvéleményre és a tudósok közösségre.

Az első tényező kétségtelenül annak felismerése, hogy az űrprogram hallatlanul drága. Egyedül a Hold elérése 24 milliárd dollárba került — ez fantasztikus összeg.

Ehhez járult, hogy az Apolló-13 csaknem katasztrófával végződött útja nagy erővel vetette fel a biztonságot, az emberi életek védelmének kérdését.

A lengyel kormány elfogadta a módosított népgazdasági tervet

A Trybuna Ludu a KB-ülés határozatáról

A lengyel kormány megvitatta és elfogadta az 1971. évi, módosított népgazdasági tervet.

Az átdolgozott terv a jelentések szerint a többi között a gazdasági aránytalanságok csökkentését, a fogyasztási cikkek termelésének növelését, a piaci helyzet javítását, az exportszállítások fokozását irányozza elő.

Bővítik a lakásépítési programot és pótkerékeket irányoznak elő a női munkahelyek számának növelésére.

Az átdolgozott tervjavaslat elfogadása végett rövidesen a sejm elé kerül.

A Lengyel Egyesült Munkáspárt vadjasági bizottságai kibővített értekezletet tartottak. Ezeket beszámoló hangzott el a Központi Bizottság vasárnap véget ért üléséről, s a KB plénum állásfoglalása alapján meghatározták a soron levő helyi feladatokat.

A KB ülésének anyagát megtárgyalják a járási, városi, kerületi és üzemi pártbizottságok ülésén s az alapszervezeti taggyűléseken is.

A Trybuna Ludu „A jövő útja” című átfogó kommentárjában méltatja a LEMP KB véget ért ülésének jelentőségét. A többi között megállapítja: A Központi Bizottság ülése elé terjesztett beszámoló az összegyűjtött adatok és elemzések alapján a Politikai Bizottság különbözőségeit állította össze. A beszámoló átfogóan értékelte a decemberi eseményeket és a válság

és noha az Apolló-13 után kijavították a műszaki hibákat, az attitűd nem változott.

A tudósoknál más tényezők is szerepet játszottak. Amikor ismeretessé vált, hogy a szovjet űrkutatás fő iránya az automatika fokozott felhasználása, kiéleződött a vita az amerikai asztronautikában. Edward Purcell harvardi professzor reménytelenül romantikusnak nevezte azt az elképzelést, hogy az ember űrhajóba öltözve hódítja meg a világegyetem tájait. Ha megfelelő tv-kamerákat, mikrofonokat, gázanalizátorokat és további eszközöket dolgozunk ki — érvelt a tudós —, akkor az ember kockázat nélkül, optimális körülmények között is igen olcsón elemezheti az adatokat. Sokan értettek egyet vele, mégis, míg az Apollónak zöld utat biztosítottak, az automatikus eszközök felhasználását előíró nagy távlati tervvezetéstől az eszközök zömét megvonták. A NASA — az Amerikai Űrhajózási Hivatal vezetői közül sokan távoztak: Seamans, a NASA igazgatóhelyettese, Webb, az űrrepülések főnöke, Shoemaker, a legkiválóbb holdszakértő. Francia újságíró kollégám, aki nemrégiben Houstonban és Cape Kennedyben járt, hogy tudósokkal beszéljen, ezért tért vissza: „A kedvetlenség most ezekben a körökben is nagy. Az űrkutatás felettséget vezetőinek szemére vetik, hogy az alapvető tudományos kutatások rovására, mindent a teljesítményre, a hőstetre és a technológiai tettek fel. Néhány száz kiló holdbéli kőzetet visszahozni, amire az egész világ laboratóriumai rávetik magukat, szép dolog. De eleget-e ahhoz, hogy a befektetést igazolja?”

Széles körű összefogás és tüntetések az olaszországi újfasizmus ellen

Olaszországban az antifasiszta népi megmozdulás hullámai egyre magasabbak. A demokratikus erők követelik, hogy vessenek véget a szélsőjobboldal felforgató akcióinak.

Firenzében 50 ezer ember vonult a Signoria tére, ahol a demokratikus pártok, valamint a városi tanács képviselői és a szakszervezeti vezetők beszédeikben sürgették az antifasiszta erők széleskörű összefogását.

Hasonló tömegtüntetésekre került sor Pisában, Piombinóban, Massa-Carrarában, Genovában és másutt.

A három legnagyobb szakszervezeti szövetség felhívására általános sztrájk kezdődött Szardínia szigetén,

Az antifasiszta érzelmű dolgozók egységes tömegtüntetéseivel egy időben a Kereszténydemokrata Párt egyes képviselői arra törekednek, hogy igazolják a szélsőjobboldal elemek aknamunkáját. Scelba egykori belügyminiszter, a jobboldal egyik legelzárta politikusa felszólította a demokratikus erőket, ne csatlakozzanak az Olasz Kommunista Párt által kezdeményezett fasisztaellenes megmozdulásokhoz. Vele szemben Donat Cattin munkaügyi miniszter hangsúlyozta annak szükségességét, hogy „a Kereszténydemokrata Párt változatlan politikai vonalvezetésű és kategorikusan szálljon szembe a feléledő fasizmussal”.

Az amerikaiak 46 százaléka nem hisz a kormányban

A „kérkedők” vannak támadásban egyelőre, s offenzívájuk jellege kifejezetten bajos, nehezen egyeztethető össze a folyton emlegetett képzetlen képzetlen: a laoszi betörésnél semmi sem szolgálhatna inkább Amerika kivonulását Indokínából. „Úgy mennek, mintha jönnének” megállapítás időszerűbb, mint valaha, s a háború kiszélesítésével való felszámolásának ez a Kambodzsa óta megismert fehér házi dialektikája meglehetősen furcsán hangzik a katonai győzelem ábrándjainak megszállottjai szájából.

Ezeket az ellentmondásokat gondolták végig a kaland bíráló, „Fulbright és sok kollégája”, sorra a demokrata vezetők a múltat nem felejthető publicisták és a szerdai tiltakozási nap tüntetői. Az utóbbiak kétségtelenül kevesebben voltak, mint tavaly, a kambodzsa-i betörés nyomán. Egyelőre az eddig folyt csapatkivonulási politika és a kormány mostani „szent ígéretei” a „kivonulásra” éreztették hatásukat. A kalandban rejlik — az igazi politikai logikának megfelelő — veszélyeket még nem érzik olyan mértékben, amennyire az amerikaiaknak általában és többségükben elégük van az indokináiban háborúból. Az „gyorsított kivonulást” emlegetése e pillanatban még hat a kevésbé tájékozott tömegekre. Csak hogy az NBC-tévé közvetlenkutatása szerint 46 százalék nem hisz el a kormányban, hogy nincsenek amerikai szárazföldi alakulatok Laoszban,

felvetni: „Ki válthat meg minket bűneinktől?” Ki gondol ma már Amerika nevének hallatára olyan elcséppelt képekre, mint a cowboyok, a sherifek, vagy Hollywood. Vagy akár a hírneves Szabadság-szobor. Az elcséppelt képek helyett Amerika nevének hallatán az ember marnapság a halálra asszociál. A halálra, amit lassacskán az sem tud elviselni, aki osztja. Már csak a kábítószerek bódulat hajtja a katonát.

Nem felel a riporterek a Fehér Ház jelenlegi, „féldős” lakója, Richard Nixon sem. A jogász. De hogy is felelhetne az, aki a jog, az üres szavak, a semmitmondó magyarázók homályával szeretné berontani a gyilkosságot. Az értelmetlen öldöklést. Aki lángba borította a szabadságszerező népek felszítetét. Aki most megnyitotta Indokínában a harmadik frontot.

Amerika nevének hallatán milliók asszociálnak ma a halálra, Indokínára. És ezek az új, borzalomtól terhes asszociációk magasba lendítik milliók öklét és tiltakozásra készítik... az emberiséget.

A hazugság, a félrevezetés, az ártás légtörést jellemzi a washingtoni és a saigoni magatartást. A szándék nyilvánvaló az újabb agresszió, a harmadik front megnyitásának leplezése. De megtéveszthet-e bárkit is az önleplező taktika? Aligha. Különösen, ha annak az amerikai riporterek a megdöbbent kérdésre gondolunk, aki a közelmúltban tért vissza a lángban álló Indokínából. „Ki válthat meg minket Kelet-Ázsiában elkövetett bűneinktől?” — kérdezte.

A pilóta, aki atombombát dobott Hiroshimára, megőrült. Az Indokínából hazatérők ép elmével szeretnének tovább élni. De lehet-e? A pilóta, amikor 1945. augusztusában szörnyű terhével felszállt, úgy hitte, győztesen tér vissza. Nem is tévedett, de önmagát elvesztette. Az Indokínában, Vietnamban, Kambodzsaiban, Laoszban — harcoló amerikaiak nem reménykedhetnek a győzelemben. És hogy a halált, az értelmetlen halált és pusztulást osztogatják milyen gondolatokkal élhetnek tovább, azt a riportert is csak így meri

A harmadik front

Vietnam és Kambodzsa után a harmadik indokínai országban, Laoszban is teljes erővel pusztít a háború. Az amerikai szoldateszka, oldalán a saigoni klikkel, immár hivatalosan is megnyitotta Indokínában a harmadik frontot. A hírek ezúttal gyorsabbak voltak a fegyvereknél. A washingtoni jelentések már a múlt hét eleje óta tudni vélték a Laosz elleni invázió tervéről, s feltételezéseiket csak megerősítette az szigorú hírzárlat, amelyet a Fehér Ház rendelt el „minden indokínai hadművelettel” kapcsolatban.

Ezúttal Nixon elnök a háttérben maradt. Az invázió, mint „a vietnamizálási program részét” nem ő, hanem a saigoni rezsim elnöke, Thieu jelentette be. Mindez persze, nem téveszti meg a világot. A riasztó híreket olvasó ember

ismeri a tényeket. Tudja, hogy Laosz előzónlésének részletes tervét Washingtonban dolgozták ki. Amint a „vietnamizálás” kérdésével kapcsolatban sem táplál senki illúziókat, hiszen aligha képzelhet el, hogy a békéhez a háború kiterjesztésének útja vezet.

Az amerikai bejelentések olyan hiedelmeket igyekeznek kelteni, melyek szerint a Laosz elleni invázióban kizárólag saigoni kormánycsapatok vesznek részt. A UPI híre, mely arról tudósít, hogy a dél-vietnami zsoldosokat támogatják amerikai helikopterek máris vereséget szenvedtek, figyelemreméltóan cáfolja a Fehér Ház közléseit. A UPI jelentéséből kitűnik, hogy hétfőn Laosz területe fölött hat amerikai helikoptert lőttek le.

Az előzetes letartóztatott jogi helyzete

Az előzetes letartóztatott a büntető eljárás alanya és egyben egy zárt közösség — a bv. intézet — tagja. Az előzetes letartóztatott speciális jogi helyzetben van. Mint a büntető eljárás alanya, terhelik, illetve megilletik a büntető eljárás törvényben meghatározott köteleességek és jogok. Mint a bv. intézet lakója, a bv. intézeti köteleességeit is köteles teljesíteni, illetve gyakorolhatja az ebben a helyzetben őt megillető ún. bv. intézeti jogokat.

A szocialista törvényesség igénye megköveteli, hogy az előzetes letartóztatott pontosan teljesítse köteleességeit, illetve részesüljön a számára biztosított jogokban.

Ez alkalommal az előzetes letartóztatottat terhelő bv. intézeti köteleességekről szeretnék szólni.

Elsődleges köteleessége

Az előzetes letartóztatottnak az intézeti rend megtartása. Az intézeti rend tag fogalom. Ezen nemcsak a szoros értelemben vett rendet (tárgyak elhelyezése a zárkában, az ágy szabályszerű bevetése, stb.) kell érteni, hanem az intézeti szabályok pontos betartását. Az általános magatartási és alaki szabályok alól tehát az előzetes letartóztatott sem mentesíthető. Téves az az álláspont, hogy az előzetes letartóztatott — a napirend szempontjából — különleges helyzetben van. A napirend előírásai az intézet rendjét védik, a napirend betartását tehát az előzetes letartóztatott is meg kell követelni.

Az előzetes letartóztatott köteleessége, hogy az elrendelt, illetve az orvos által szükségesnek tartott vizsgálatokon jelenjen meg, és az előírt gyógykezelési utasításokat tartsa be. Az előzetes letartóztatott — akárcsak az elítélt — vonakodás nélkül köteles a büntetésvégrehajtási testület tagjainak és a büntetésvégrehajtás egyéb dolgozóinak utasításait maradéktalanul teljesíteni, és ezt semmiféle feltételhez nem kötheti.

Időnként találkozunk olyan jelenséggel, hogy az előzetes letartóztatott nem akar az ún. házi munkában részt venni.

Ez a magatartás jogszabályba ütközik.

Az 1966. évi 21. sz. tvr. 44. §-a értelmében az előzetes letartóztatott köteles elvégezni — díjazás nélkül — az intézet tisztán tartását, karbantartását és ellátását szolgáló munkát. Így az előzetes letartóztatott díjazás nélkül kötelezhető a zárka kitarthatására, a felszerelési tárgyak tisztítására, ápolására, a fűdőhelyiség, mellékhelyiség felmosására, eseti munkákra a konyhán, az élelmiszerraktárban, az anyagok be- és kiszállítására, sürgős javítások elvégzésére, stb. — Nem kötelezhető viszont az előzetes letartóztatott termelő munkára vagy más — a bérézési utasítás értelmében rendes díjazással járó — rendszeres munkára (munkába állítását azonban kérheti).

Egyes előzetes letartóztatottak felelőtlenül rongálják felszerelési tárgyaikat, a könyvtári könyveket. Ezek az előzetes letartóztatottak nyilván megfélemlítettek arról, hogy az okozott kárt — a kárfelelőségre vonatkozó külön jogszabályok szerint — köteleességük megtéríteni.

A kár megtérítésének mértéke függ a vétesség fokától is. Más a helyzet, ha a károkozás gondatlanul történt, s más, ha szándékosan. A szándékos károkozó mindig a teljes kárért felelős. Lehetőség van a kártérítés mérséklésére, ha ezt az eset összes körülményei kellően indokolják, és ez az előzetes letartóztatottnak a társadalmi tulajdon megővésére való nevelése érdekében helyesnek látszik. A jogerős kártérítési határozat alapján a kártérítés összege az előzetes letartóztatott keresményéből — rend-

szeres termelőmunka —, illetőleg a letétben levő pénzéből levonható. Ha erre nincs lehetőség, a kártérítést a büntetésvégrehajtási költségek behajtására vonatkozó szabályok szerint lehet érvényesíteni.

Az előzetes letartóztatott őrzésére és az előzetes letartóztatást foganatosító bv. intézet rendjére a börtön fokozat szabályait kell alkalmazni. Ebből adódó köteleessége az előzetes letartóztatottnak, hogy köteles magát alávétetni a mozgását korlátozó rendelkezéseknek is. Az előzetes letartóztatott tehát csak zárt helyiségekben és körletekben lehet elhelyezni, és az elhelyezési körleten belül mozgásuk korlátozott. Az előzetes letartóztatott egyéni- vagy csoportosan, csak kísérettel, ellenőrzés mellett mozoghat. A fentiekből következik, hogy az előzetes letartóztatott köteles alávétetni magát a megbilincselésre vonatkozó rendelkezéseknek is.

A fenti felsorolás mutatja, hogy az előzetes letartóztatottat számban is és tartalmilag is számottevő köteleességek terhelik.

Ezt a tényt azért is szükséges hangsúlyozni, mert egyesek nem látják és nem akarják felismerni ezeket a köteleességeket, sőt azt hangoztatják, hogy az előzetes letartóztatottnak csak jogai vannak.

Ez merőben téves nézet. Az előzetes letartóztatás kényszerintézkedés, és ezt a kényszerjellegét a foganatosítás során is érvényesíteni kell. Éppen ennek realizálását segíti elő a köteleességek előírása és megkövetelése.

Látni kell, hogy

a köteleességek nem öncélúak.

Egyes köteleességek nagyon is közvetlenül befolyásolják, illetve ellensúlyozzák az előzetes letartóztatás sajátos jogi természetét, és kihalással vannak a büntető eljárás sikerére. A köteleességek ismerete és maradéktalan teljesítése azért sem közömbös az előzetes letartóztatott számára, mert megszűnésük fegyelmi vétséget képez, és fegyelmi fenytést eredményez. A kiszabható fegyelmi fenytések a következők:

„dorgálás, a soron következő levélváltástól, látogató fogadásától vagy élelmiszercsomagtól való eltiltás, a keresményből felhasználható összeg csökkentése, harminc napig terjedhető magánelzárás, húsz napig terjedhető szigorított magánelzárás, tíz napig terjedhető sötétzárka.” Az ún. magánzárkás fegyelmi fenytések végrehajtása egyébként az elítéltekre vonatkozó rendelkezések szerint történik.

Egyes előzetes letartóztatottak a fegyelmi vétséget és a fegyelmi fenytést jelentőségét lebecsülik. Úgy vélik, hogy mindaz, ami a bv. intézetben történik, nem érdekli sem az ügyészséget, sem a bíróságot. Nagyon téves és helytelen fel fogás ez. Az ügyész és a bíró számára — adott esetben — egyáltalán nem közömbös az előzetes letartóztatott magatartása a bv. intézetben,

nagyon is érdekli az igazságszolgáltató szerveket, hogy az előzetes letartóztatott mikor, milyen fegyelmi vétséget követett el, és ezért milyen fegyelmi fenytést kapott. Sok esetben ugyanis a fegyelmi vétség jellegéből is jól lehet következtetni az előzetes letartóztatott társadalmi veszélyességére, s ez pedig közvetlenül érintheti a kiszabható büntetés mértékét.

Ebből a szempontból tanulságul szolgálhat Horváth Lajos és társai bűnügye. Horváth Lajos előzetes letartóztatott a rendőrségen és az ügyészségen beismerte a terhére rótt bűncselekmény elkövetését, és beismerő vallomást tett két társa is. A tárgyaláson mindhá-

rom előzetes letartóztatott a konkrét tényekkel szemben is tagadott, de magatartásuk megváltozását nem tudták megindokolni. A bíróság tájékozódott bv. intézeti magatartásuk felől. Kitént, hogy Horváth Lajos előzetes letartóztatott öt esetben volt fenytve, és minden esetben azért, mert a sétán tilalom ellenére beszelgetett. Kiderült, hogy Horváth Lajos a sétákat próbálta felhasználni arra, hogy üzengetessen bűntársainak, és egyben fenyegette is őket. Mindezek ismeretében

a bíróság súlyosbító körülményként értékelte

Horváth Lajos terhére azt, hogy társait befolyásolni igyekezett. Lényegében tehát a fegyelmi vétség és a fegyelmi fenytés felhívta a figyelmet Horváth Lajos esetében a megbánás hiányára. Mindez kifejezésre jutott az ítéletben, mert a bíróság Horváth Lajost három évi, társait pedig egy évi és 8 hónapi, illetve két évi szabadságvesztésre ítélte.

Súlyos testi sértés büntette miatt került előzetes letartóztatásba Nyiczki Sándor terhelt. Az előzetes letartóztatás ideje alatt két esetben megütötte a zárkafelelőst, aki őt rendeltetésre miatt figyelmeztette. A bv. intézet tájékoztatta a fegyelmi vétségek-ről és a fegyelmi fenytésről az ügyben eljáró ügyészséget. A bíróság — az ügyész indítványára — beszerzte a fegyelmi ügyek iratait, és ítéletében külön kiemelte, hogy az előzetes letartóztatott még a fogva tartás ideje alatt sem hagyott fel agresszív, másokat veszélyeztető magatartásával. A bíróság Nyiczki Sándort súlyos testi sértés büntette miatt két évi és 8 hónapi szabadságvesztésre ítélte, súlyosbító körülményként mérlegelve a bv. intézetben tanúsított magatartását.

A fenti ügyek is jól mutatják, hogy önmagának ellensége, aki köteleességeit megszegi, fegyelmi vétséget követ el a bv. intézetben. Az előzetes letartóztatott jogi helyzete fogalmi körébe nemcsak a köteleességek, hanem a jogok is beletartoznak. Erről azonban majd a következő alkalommal fogunk bővebben szólni.

Dr. G. I.

(Következik: Az előzetes letartóztatott jogai.)

Séta közben

— Egy, kettő! Egy, kettő!

Hosszú sor kigyózik a vezényszóra körbe-körbe az udvaron. A friss levegő halvány pirt varázsol az arcokra. Gépiesen, a megszokottság unalmával rovom a köröket.

Az egyhangú számolást egy alacsonyan elszálló repülőgépjűsiketítő zúgása nyomja el.

Szeretem nézni az ezüstösen csillogó, karcsú gépeket.

Talán éppen ebben a pillanatban egy férfi tekint ki az ablakon és gyönyörködik az alatta rohanó tájban.

Már messze jár a repülő...

Vajon honnan jött? Moszkvából vagy a napfényes Egyiptomból, a ködös Londonból?

Jó dolog utazni. Megismerem távoli országokat, városokat.

Lesz-e még rá módom?

Rossz úton indultam el. Ez az út nem a szabadon szárnyaló repülőgéphez, hanem a komor, zárt börtönhöz vezetett. De még nem késő. Meg lehet, meg kell állnom és egy új, egyenes úton kell elindulnom... Gondolataimból a sötétező hangja riaszt fel.

— Vége a sétának!

A pilóták már biztosan iszák feketéjükét a csinos stewardessekkel. Pihennek, hogy majd felfrissülve új célok felé irányítsák gépjüket. Az utasok izgatottan várják a tranzitban a továbbutazást... Én pedig szomorúan lépek be a napfényről a rácsok, az ódon falak közé...

Stanisovszky László elítélt

Főv. Közp. Bv. Int.

A Heti Híradó XV. évfolyam 5. számában megjelent keresztretvény helyes megjelölés: Az aszszonyok látnak, ha nem is néznek, a férfiak néznek, de nem látnak. Könyvjutalmakat nyertek: Klarityl Ferenc elítélt, Márianosztra; Kóka Jánosné elítélt, Kalocsa; Lak Sándor elítélt, Kecskemét; Szerencsi Miklós elítélt, Szeged.

NEVELŐK ÉLMÉNYEIBŐL

Jobb az őszinte szó...

— SZINTE HIHETETLEN, milyen sokáig bírják türellemmel a hozzátartozók — kezdte az esztergomi bv. intézet nevelője. — Akiről beszélni szeretnék, súlyos visszaeső, mégis azt írja neki minden levélben a felesége, hogy nagyon várja haza. Eleinte sok levelet írt a feleség. Csomagot is sürűben küldött, mint amilyen időközben szigorított börtönösnek jár. Azt is kérdezte leveleiben, miért nem kaphat választ; úgy tudja, hogy a férje mindössze hat hónapot kapott. Hogyan lehet ennyire szigorúan bánni azzal az emberrel, aki egyetlen bűncselekményt követett el, és ilyen kevés ítéletet kap? Nem tehetünk mást, megírtuk az asszonynak: férjét három évi szabadságvesztésre ítélte a bíróság, és akinek ezt a szigorított börtön fokozatban kell letöltenie, három havonként írhat és kapha levelet, évenként csomagot és félevenként fogadhat látogatót.

— A feleség sehogyan sem értette, mit jelent ez. Tovább írt, és megkereste levélben a parancsnokot is. Közben egyik levelében arra hivatkozott, hogy valaki az ismerősei közül sokkal nagyobb bűncselekményt követett el, mint az ő férje, mégsem kapott három évet. Nemcsak hogy nem kapott három évet, de a felesége sokkal sürűbben látogathatja, és amikor elmegy hozzá, tovább beszélgethetnek; sürűn leveleznek, gyakran küldhet csomagot. „Naponta találkozom ezzel a feleséggel, s mint hasonló sorsú emberek, sokat beszélgetünk erről. Miért büntetnek engem jobban, mint őt? Én is szeretem úgy a férjemet, mint ő. Látom, mennyire örülnek a gyerekei, ha apjuktól levelet kapnak. Nálunk ritka az ilyen öröm. Kevés a levél...”

— ELMONDTAM AZ ELÍTÉLTNEK IS, milyen levelezést folytatunk a feleségével. sőt egyik-másik levélből fel is olvastam neki részleteket. Eleinte úgy tűnt, az elítélt nemigen törődik azzal, mennyire aggódnak miatta az otthoniak, csak hümmögött, ha pedig arról esett szó, hogy két ember kapcsolata — külö-

nösen házastársak között — elképzelhetetlen őszinteség nélkül — kitért az egyenes válasz elől. Egyszer aztán bevallotta: attól tart, ha kiderül, hogy bűncselekmény-sorozatáról van szó, nem mehet többet haza. Már pedig, mint visszaesőnek, otthon nélkül nagyon nehéz lenne szakítani eddigi bűnöző életmódjával. „Hová mehetek, ha elhagy a családot?” — kérdezte, majd hozzátette: „Olyankor kerülnek utcára, amikor nagyon komoly bennem az elhatározás, hogy megpróbálok rendes emberként élni és dolgozni. Úgy akarok visszamenni a feleségemhez, a gyerekekhez, hogy ne kelljen onnan eljőnni többet. Nem szeretném újabb börtönbüntetéssel megnehezíteni a magam és családom helyzetét. Nagyra becsülöm a feleségem ragaszkodását. Kiábrándító lenne számára, ha megtudná, hogy mint már annyiszor, most is hazudtam...”

— Nem érti, hogy azzal hazudja a legnagyobbat, ha két bűncselekményéről hallgat? Azt hiszi, nem tudja meg a felesége, hogy mi történt? Néhány dologról máris tájékoztattuk.

— Sejtettem — szolt közbé szomorúan az elítélt.

— Ennek ellenére változatlan maradt felesége ragaszkodása. Erről mi a véleménye? — Nem kértem mindjárt választ, hagytam, hadd érlelődjék az elhatározása. Sok idő volt még a soros levél megírására.

— RITKÁN VOLTAM OLYAN KIVÁNCSI KIMENŐ LEVÉLRE, mint most. Becsületére legyen mondván az elítéltnek, részben már a levélfelelő színt vallott, és azt ígérte a feleségének, hogy a többi személyesen mondja el. Azt hiszem, ahogy megkapta a levelet a feleség még aznap megírta a választ. Nem véletlenül mondtam a beszélgetés elején, hogy szinte hihetetlen, milyen sokáig bírja türellemmel a hozzátartozó. Mi mindent képes megbocsátani! A körülményekhez, vagyis az előzményekhez képest igazán meleg hangú levél érkezett hazulról. A válasz egyértelmű volt: „Újabb családost okoztál, de mert a férjem, a gyerekeim apja vagy, ezután is írok. Ami pedig a személyes találkozást illeti, felkészülök arra, hogy ér még néhány meglepetés. Már csak azt szeretném tudni, mikor lesz ennek vége. Mint feleség és édesanya reménykedhetek-e abban, hogy az én férjemből is lesz még nagyon derék, családját igazán szerető apa?”

— KÜZELEDETT A BESZÉLŐ. Láttam már néhány ideges embert, olyat azonban, aki annyira félt volna a találkozástól, mint ez az elítélt, keveset. Rágyújtani is alig tudott, úgy remegett a keze. — Láttam, nem is olyan „nagylegény” ez a férfi, mint korábban gondoltam. Emlékszem az első találkozásunkra, amikor így beszélt: „Család? Áldásom rájuk. Mindenki úgy él, ahogyan tud.” — Nem ezt az embert láttam viszont most. Az idő múlásával lehiggadnak és változnak az emberek. Különösen, ha bizonyos körülmények kényszerítik is erre.

— A beszélő eredményéről harmadnap értesültem. Az elítélt arca sugárzott a boldogságtól, amikor elmondta: minden rendeződött. „De bevalom, nehéz húsz percet élttem át...” Annyit kérdeztem tőle, érdemes-e hazudni, tévhitben hagyni a családot? Határozottan jelentette ki: „Nem, nem szabad!”

AZ UTOLSÓ CSOMAG

Akiknek szigorított börtön fokozatban kell tölteniük a szabadságvesztés büntetést — ha nincs fegyelmi büntetésük, kedvezményelvonásuk —, évente egy alkalommal kaphatnak hazulról élelmiszercsomagot.

— Egy csomagot egy évben! Akár azzal, akár anélkül — mondhatják, akiknek otthoni csomagban bővebben van részükről, de akik évenként csak egy csomagot kaphatnak, nagyon is jól tudják: nem így van.

Az az egy csomag nehezen várt esemény. Még sokkal inkább kívánt izeket sejt, mint az enyhébb büntetési fokozatokban — munkahelyen — a havonta látogató hozta sütemény.

Példák mutatják,

hogy a szigorított börtön fokozatban kicsoda makacs erőfeszítésre képes egyik-másik elítélt, hogy azt az egy csomagot megkaphassa. Még azok is, akik az esedékes idő előtt egész esztendőben hangoztatják: őket nem érdekli az egész dolog, az esedékeség közeledtével sutba váganak minden önzertet. Képzletben sorra járják ismerőseiket, kutatva, vajon ki lenne az, akibe feltétlenül meg kellene küldhetnének ki a csomagküldési engedélyt? Aki bizonyosan nem tagadná meg ezt a szerény kérést?

A nyíregyházi bv. intézet-

ben említettek egy elítéltet, aki élete során úgy viselkedett, hogy a sokszor megszállt, becsapott hozzátartozók — szülők, testvérek — végleg elfordultak tőle.

Küldte nekik a levelet; kérdezte benne: számíthat-e tőlük a soros csomagra?

Válaszra sem méltatták. A makacs kutatást tovább folytatta jószívű távoli rokon, ismerős után. Talált is valakit, akinél kérése meghallgatásra talált. Jött a csomag, jött a válasz, egyszerre:

„Itt küldöm a kért csomagot. Küldöm, mert kérted. Kérted, pedig jól tudod, hogy százszázalékos rokkant vagyok. Kérted, pedig jól tudod, hogy milyen kevés a járandóságom. Kevés, és te mégis engem terhelsz, hogy ebből a kevésből küldjek neked. Visszaélsz azzal, hogy tudod: kérésedet, bár nem érdemled meg, nem tudom megtagadni. Elküldöm a csomagot, de...”

Minden sor olyan súlyos szemrehányással terhes, hogy még idegennek is megkeseredne a szájában a falat, gombóc szaladna a torkába, ha olvasná...

„Neked, ott, bizonyosan, nincs olyan szükségben, nélkülözésben részed, mint nekem. Neked ott mindent megadnak, semmiről se kell gondoskodnod... De vedd tudomásul, hogy részemről ez volt az utolsó. Tehát ne kérj, ne is írj többet, ha jól nem

tudsz írni. Ha a tieddel se tudsz kijönni, engem is hagj békén!”

Minden volt ebben a csomagkísérő levélben, csak az nem, hogy jó étvágyat.

Ahogy hírlík, a címzett mégis jó étvágyal fogyasztotta el a csomagban küldött ételmezt.

Miért ne, ha már küldték? Ha már olyan nehezen szakítottak rávalót, ha már megkoptatták, el kell azt fogyasztani, hogy ne vesszen kárba.

Igy gondolta-e ez az ember? Aligha. De ha igen?

Ha esetleg azonban arra gondolt, hogy

a szerény nyugdíjból

összeállított csomag milyen gondot okozott ismerőseinek, talán képes lesz majd egyszer arra is gondolni, hogy bűncselekményeivel, felelőtlenkedéseivel mennyi kárt tett már korábbi életében. Mennyi szomorúságot, mennyi bánatot okozott már mindenkinek. S hátha éppen az az utolsó csomag ébreszti fel benne a felelősségérzetét önmagával és mindenkivel szemben?

Ha így lenne, akkor azt mondjuk — s valószínűleg az a nagyon szerény anyagiakkal rendelkező jóakarója is osztaná nézetünket —, megérdemelte azt a csomagot.

Sz. G.

ISMERŐS ARCOK

Az ember jártában-keltében találkozik ismerősökkel. Az egyik arc kellemes, a másik talán kellemetlen emléket idéz fel. A büntetés-végrehajtási intézetek falain belül legtöbbször kellemetlen emlékekre utal az ismételt találkozás. Szomorú, sajnálatos az emberi adottság kudarc; ezt idézik itt az ismételt felbukkanó arcok.

Szabadulása előtt általában mindenki szépeket mond, javulást ígér. S mikor mégis visszatér — mivel senkinek sem mindegy, hogyan vélekednek róla — következik ismét az ígéretes, a javulási szándék hangoztatása.

A debreceni bv. intézetben egyik előállító ór beszélt el, hogy nemrég vett részt olyan ember tárgyalásán, akit ő már nem is tudja, hányadszor látott itt bezárva.

— Ismertem jól. Tudtam róla, mennyi mindent ígért szabadulása előtt. Most csak elcsodálkoztam, mikor hallottam, hogy ez az ember a munkaruháját eladta, otthagya a vállalatot, majd jóhiszemű embereket azzal csapott be, hogy ő fuvaros és tud szerezni tetőcserepet. Az egyik hiszékenytől kétezerhatszáz forintot, a másiktól többet, kevesebbet csalt ki...

Rajtavesztett újra.

A másik, akiről hallottunk, valamikor villanyzerelőként dolgozott itt az intézetben. Rendes munkát végzett. Bent magatartása és ígéretei is azt a látszatot kellették, hogy ez az ember bizonyosan meg fogja becsülni magát és soha többé nem kerül szembe a törvényekkel. És most ő is itt van.

— Kint olyan emberekkel hozta össze a sorsa, akiről megtudta, hogy itéletük van, s be kell vonulniuk a büntetés idején annyira „rendes” ember, ilyen ügyekben jártaságára hivatkozva pénzt csalt ki az elzártaságotól, büntetésétől felő hiszékenyekről, hogy majd segít rajtuk.

Persze, „elintézte” a saját maga becsületét is.

A harmadik „ismerőt” a felesége is elkísérte a befogadásra. Sirt, zokogott az aszszony, úgy, hogy aki távolról látta, azt hitte, mennyire szeretheti, sajnálhatja ez a nő ezt a férfit. De aki a közelükben volt, az hallhatta a párbeszédét:

— Legalább annyi pénzt adjál, hogy petróleumot vegyünk...

— Semmit!

— Most vetted fel a fizetésed, ott vannak a gyerekek — sirt az asszony. A felügyelő kérdezte a férfit:

— Mit ad vissza a feleségének?

— Semmit! — hangzott a konok válasz.

Véletlenül az intézet parancsnoka is fültanúja volt a párbeszédnek. A befogadás lebonyolítása után felkérte a befogadott személyi kartonját. Arra volt kíváncsi, hogy ez az embertelen férfi kivel akar kapcsolatot tartani. Láta, hogy a kartonon a feleségét jelölte meg.

Hívatta a befogadottat, mutatta neki a kartont:

— Ez az az asszony, aki ott sirt, aki a pénzt kérte?

— Igen!

— Mit gondol maga? A családjának egy fillért nem hagy otthon és elvárja, hogy az asszony törődjék magával? Hordja a tisztaságát, küldje a csomagot, látogassa? Mitől?

A férfi mintha akkor ébredt volna. Nagy nehezen belátta, hogy valóban így nem várhat semmit a feleségétől. Gyorsan viszkazott.

Engedélyt kért, hogy pénzt küldhessen ki a családjának.

Sorolhatnánk még példákat makacs, konok emberekről. Az ilyenek a velük való találkozások kellemetlen emlékeket idéznek fel...

Vajon lesz-e erejük valaha elfeledtetni a kellemetlen emlékeket? S lesz-e idejük majd egyszer valahol, valakinek emlékeztetésében kellemes emlékeket hagyni?

— sz —

„János! Nem vállalom tovább...”

IGY KEZDŐDÖTT A LEVEL melyet Csinos János a minap kapott kézhez és melyet úgy várt, mint tikkadt föld — az esőt.

E fél mondat elolvasása után Csinos keze megremegett. Riadtan nézett körül a zárkában. Vajon nem vették-e észre rajta a megdöbbenést? Nyelt egy nagyot, még az ádámcsutkjája is belecsikorodott, aztán hirtelen kiszáradt torkát megköszörülve ivott egy pohár vizet és visszaült az asztalhoz. A többiek kíváncsi szemmel nézték. A kérdő tekintetek még jobban megzavarták.

— Mi van János? — törte meg az egyik a csendet. — Csak nincs valami baj?

— Ugyan már! Hogy volna! — vágta rá Csinos. — Még csak az kéne!

De most már kénytelen volt levele olvasását folytatni:

„...tovább így az életet ved! Sokat gondolkoztam a két-tónk életén. A sorozatos szégyen és az állandó megjegyzések miattad, aláásták az életem nyugalmát. Úgy döntöttem, és ez végleges, hogy elvállok tőled. A válóper beadtam. Ne várj beszélőre és ne írj! Amit mondan akarok, azt ebben a pár sorban érthetően leírom! Számomra megszűntél létezni! A gyermekemről én gondoskodom. Te úgysem voltál erre képes. Dolgozom és szépen megélek. Megleszünk nélküled, jobban, mint gondolnád! Úgyis olyan keveset voltál velünk. Te a börtönt járod, nem pedig a helyes utat. Kívánom, hogy ha szabadulsz, állj meg a lábodon, de ne zavarj minket! Ica”

Csinos János lassan fel-emelte a fejét. Arca rákvörös, szeme elborult.

— Az úristenit! — ugrott talpra. — Hát azt hiszi, hogy ezt meg lehet velem csinálni! Velem? Aki olyan lakzit csapott, hogy a kutyák is rókáztak! Engem hagy most a pác-

ban? Engem, aki kivakartam a koszból? Ha azt hiszi, hogy ezt simán megússza, akkor téved! Hogy szégyell engem? A legcsinosabb Csinost? Húsz különbet kaphattam volna, és én marha, ezt a senkit választottam! Hogy nem dolgoztam? Meg hogy ittam? Hát nem egyszer vagyok fiatal?! Dolgozni később is ráértem volna. Hogy eljártam inni egyet-egyet? Na és? Volt miből! Kaptam az öregeimtől! Ne higgyétek — fordult zárkatársai felé —, hogy engem csak úgy ukmukfukk, félre lehet tenni!

DE A ZÁRKATÁRSÁK MÁR NEM FIGYELTÉK, vagy legalábbis úgy tettek. Tudták, hogy Csinos nem mint tmk-s, hanem mint kmk-s került immár többször a bíróság elé. Amellett még garázda, züllött életet is élt.

Csinos mély lélegzetet vett. Folytatni akarta talpraesettségének bizonygatását, de aztán meggondolta magát és hirtelen kettétepte a levelet, aztán megint ketté és ismét, majd odalépett a szeméttartóhoz és beledobta.

Csengettek. Takarodó! János gyorsan vetkőzni kezdett. Gondolatai rendezetlenül kavargtak fejében. Talán nem is igaz? Talán csak rám akar ijeszteni az asszony? Holnap írok neki. Kérek engedélyt. Talán kapok — gondolta. Már a bakancsát fűzte kifelé, amikor az asztal lábánál egy darabka tépettszélű papírt vett észre. Felemelte és még egyszer olvashatta a darab papírról:

„JÁNOS! NEM VÁLLALOM TOVÁBB...”

Keze görcsösen ökölbe szorult. Szinte rázuhand a fekhelyre. Befordult a fal felé és szeméből lassan elindult egy könnyesepp. Tudta és érezte, hogy Ica valóban nem vállalta vele az életet.

Matics Ferenc elítélt Föv. Közp. Bv. Intézet

A „JÓ” APA

Szegvári Ferenc tegnap tette le a 20 nap szigorított súlyos terhét. A magányosan — meglehetősen mostoha körülmények között — eltöltött 20 nap nyomai még érződtek a fiatalembereken, amikor a nevelői szobában beszélgettünk vele. A még egészen friss emlékek minden nyoma, keserősége ott vibrált a hangjában, a magatartásában, ahogy elmondta: hogyan is lett 20 nap szigorított abból a „butaságból”. Már nem emlékszik pontosan, miért viselkedett olyan meggondolatlanul, tiszteletlenül a felügyelettel szemben és most is azt állítja: a hanyag munkavégzés sem több félreértésnél. Akkor „fújt takarodót”, amikor konkrét tényeket említettünk.

Kellettlenül vallotta be:

— Igen, az ilyesmi félreérthetően.

— A rabszállító gépkocsi villanya például...

— Nem tudom, hogy hagyhattam égvé.

— És a fűtési „apróság”?

— Azt sem értem.

— Részletezzük?

— Nincs értelme.

— Meg az a gépkocsiszereleségi ügy, a kulcselőreljárás...

— En sem érthetek mindehhez...

— Nem szeretnie kellett, csak segíteni.

— Tudom.

Igy lassacskán össze is jött, miért végződtek az „apróbb” dolgok 20 nap szigorított magánzárkával.

— Nekem volt ez rossz, tisztelettel — ismerte be öszinteséget mutatva Szegvári Ferenc, amikor érezte, hogy minden ellene szól.

Túl sok volt a felsorakoztatott konkrét eset: ha legalább egyet sikerült volna megcáfolnia... de egyet sem sikerült. Valamennyi „ült”.

— Mindent összegezve, most mi a véleménye?

— Másodszor voltam fenytve. Nem szeretném, ha megtudnák az otthoniak. Édesanyjamat félbem nagyon. Eddig is nehezen viselte el a dolgaimat. Állandóan betegeskedő, idős asszony, akinek ilyen fia van — mutatott önmagára Szegvári elítélt. — Az is elég nehéz szégyénynek, hogy vissza-visszatérek a börtönbe, de hogy itt sem viselkedek rendezes, ez már sok nekem. Szívbeteg. Mindezek el-

lenére édesanyám könnyebben megbocsát, szeret. Apám nehezebb természetű ember, lassabban oldódik.

A gyerekeire tereljük a szót. Szegvári Ferencnek

két gyerekről kellene gondoskodnia.

A kislánya három-, a fia másfél éves. A kislányt a nagy mama, a fiút az édesanyja neveli.

— Nagyon szeretem őket! — sóhajtott bánatosan Szegvári.

Nem lehet szó nélkül elmenni az ilyen felkiáltás mellett, ha börtönben hangzik el.

— Ha ez így volna igaz...

Szegvári nem számított arra, hogy mi is felsóhajtottunk, de nem is vette figyelembe, tovább bizonyította, hogy ő komolyan gondolta, amit az előbb mondott. „Mindent megtennénk értük... Most is ökjárnak az eszemben... A kislányom bizonyára jól érzi magát a nagymamánál... bár én nevelhetném őket...”

Maradjunk azonban a szomorú jelenben: a 2 év 8 hónap nem azt bizonyítja, hogy úgy ragaszkodik a családhoz, hogy mindent megtenne értük. A tegnap letelt 20 nap szigorított sem erős bizonyíték.

S még egy-két „apróság”

adalékként: a 20 nap szigorított dupla költségbe került, melyből — ha nincs a 20 nap — valamicske jutott volna a gyerekeknek.

— Hogy-hogy dupla költségbe? — nézett nagyot Szegvári elítélt.

— Erre a 20 napra nem kaptam fizetést, ugyanakkor a rabtartási költséget ki kell fizetnie. Így a kettő körülbelül 600 forintra rúg. De folytassuk a számolást! Mint vízvezeték-szerelő — jó szakma — szépen kereshetett volna kint. Mennyit jelentene ez havonta?

— Nagyon elégedett lennék 2500 forinttal.

—...és — jegyezzük meg —, ha a 32 hónapot megszorozzuk a 2500-zal... igen szép összeget kapunk. Körülbelül ennyit vett el a családjától, s önmagától azzal, hogy ismét szabadságvesztés büntetést kapott.

Hiszi-e még ezek után Szegvári Ferenc, hogy olyan apa, aki mindent megbott a családjáért? — ács —

MA MÁR 14 ZAVAROS ESZTENDŐ VAN RUDIMŐGÖTT.

1957-ben könnyű szívvel hagyta ott feleségét és két gyereket. Györgyike akkor volt négyéves, Csaba pedig alighogy megérte első születésnapját.

Rudi úgy érezte, most már végleg „szabad”. Tovább folytatta züllött életét. Alig egy év múlva a bíróság elé került. A vád: csalás, sikkesztás. Az ítélet: 1 év 2 hónap.

Rudit, a szabadságvesztés sem térítette észre. A csavargást, züllést szabadulása után sem adta fel. Családjáról, gyermekeiről nem akart tudni. Ha a gyermektartási díj került szóba, dühöngött, és csak azért is elmulatja a kicsinyek pénzét.

A hatóságok megelégedtek Rudi nemtörődömségével. Újabb 8 hónap börtönre ítélték gyermektartási kötelezettség elmulasztása miatt.

Szabadulása után Ajkára tette át székhelyét. A bányában keresett és talált munkát. Jó fizetése volt, és úgy látszott, talán rendezt életét. Rövidesen ismét megnősült. Hamarosan megszületett az első, majd a második gyermekük is.

Rudi itt is megunt a rendezett családi életet. 1969 elején gondolt egyet, börtönbe rakta ruháit, fehérműjét, és ismét Pesten „termett”. Rudi tehát megint életformát változtatott. Újból csavargott. Felkereste régi ismerőseit. Egyiktől vacsorát kért, a másiktól 20—50 forint kölcsönt. Volt, akinél egy-egy éjszakára húzódott meg. Amikor végére ért a jóhiszemű ismerősök sorának, fordított a sorrenden, s kezdte elől. Akitől előbb pénzt kért, most annál aludt, a korábbi vacsorázóhelyen pedig készpénzt kunyerált.

ZAVAROS ESZTENDŐK

MINDEN ELŐVIGYÁZATOSSÁGA ELLENÉRE

is hamar kiismerték. Alig egy hónap elteltével már mindenki elkerülte, vagy ha szóba állt vele, akkor a pénzt sürgette. Egyre nehezebb lett ezekből a forrásokból fenntartania csavargó életét. Lassan az 50 forinток is tetemes összegnek tettek ki. Gondolta: itt az ideje, hogy ismét „újítson”. Nekivágott a határnak. A disszidálás kísérlet nem sikerült. A végállomás a börtön lett. Tiltott határátlépési kísérletért 1 év 4 hónapot kapott.

A múlt év őszén harmadszor lépett ki a börtön kapuján.

A Margitsziget vén platánfái fáradt csendben hullatták sárga leveleiket. Rudi egykedvűen hallgatta, mint zizeg léptei nyomán a száraz avar.

A fák rövidesen meztelenül mutogatják majd vasok karjaikat a Duna tükrenek. S ahogy figyelte a megvénült természetet, most először jutott eszébe, hogy lassan felette is elszállt az idő.

— Hamarosan itt a tél és a hideg albréleti szoba. Rá gondolni is rossz — állapította meg magában. Aztán hirtelen azon kapta magát, hogy — amint gondolatai egymást kergetik a fejében — hangosan beszél.

— Ajkán bizonyára úgy van még a családi otthon, ahogy otthagytam — folytatta a gondolatokat. — De a lakás mindig a két gyerek zsvivajától hangos. Hiába, én ezt nem bírom — bizonygatva magának. Az fel sem me-

rült benne, hogy a kocsmák sokkal zajosabbak. Hogy az apróságoknak épp ebben a korban van a legnagyobb szükségük az apai szeretetre, erre még csak véletlenül sem gondolt.

— Inkább a magány — zárta le az önmagával folytatott vitát. — Vagy valami más után kell nézni. Igen... De hiszen ott van Györgyi! Az is az én gyerekeim, és már komoly, nagy lány. Talán dolgozik is. Találkoznom kell vele, biztosan megértené az apját. Hány éves is lehet? — tűnődött. Lassan rakosgatta össze az éveket, míg kiszámította, hogy Györgyi, bizony, már 17 esztendő.

Ettől kezdve nem hagyta nyugodni az ötlet: felkereste első házasságából született gyerekeit. Hetekig próbálgatta a tükör előtt, az utcán sétál közben is, hogy mit is mondjon. Meggyötörtnek, vagy tréfás fiatalosnak mutassa magát a gyerekek előtt, hogy azok rokonszenvesnek fartsák? Leste, kereste az alkalmat a találkozásra. Aztán egyszer váratlanul valósult meg az, amire olyan régen készült.

A TÉL HIDEGE ELŐL EGY ESZPRESSZÓBA HÚZÓDOTT. Régi ismerőssel találkozott. Szerencséje volt, mert ez az ember még nem tudta életének minden szennyesét.

Kávé mellett ültek. Régi történeteket elevenítettek fel, amikor nyílt az ajtó, és egy csinos, fiatal lány lépett be. Az ismerős odaköszönt, aztán Rudihoz fordult.

— Nem tudod, ki ez? Györgyike. A lányod — ad-

ta meg a feleletet, amikor látta, hogy Rudi értetlenül bámul rá.

Rudi nagyot nyelt a meglepetéstől.

— Kérlek, hívd ide Györgyit! Aztán hagyd bennünket magunkra! Nem is tudod, hogy vártam ezt a találkozást. Tedd meg ezt a szívességet! Én mégsem szólíthatom meg ismeretlenül — hadarta szinte könyörögve.

Az ismerős ráállt a kérés teljesítésére. Györgyi hamarosan ott ült az asztalnál. Apa és lánya kettesben maradt. Sokáig szólanul vizsgálgatták egymást. A lány kicsit bátortalanul, az apa bizonytalanul. Aztán Rudi törte meg a csendet.

— Örülök, hogy látlak, Györgyikém. Én vagyok az apád.

— Tessék?! — lepődött meg a lány.

Rudi mutatta a személyi igazolványát:

— Néd meg! — tartotta eléje a könyvecskét. — Tudod, anyátok nem értett semmihez. Mindig mindent elrontott. Nem tudott bánni a pénzzel se. De most már minden másképpen lesz. Meglátod, titeket, a gyerekeimet, nem hagyjak el többet.

Györgyi végighallgatta a szóáradatot, s visszaadta az igazolványt:

— AZ ADATOK EGYEZNEK, DE én már 17 éves vagyok. 4 éves koromban látál utoljára. Tizenhárom esztendeig nem jutott eszedbe, hogy gyerekeid vannak? Lehet, hogy az anyám nem tud a pénzzel bánni, de felnevelt, és akkor sem éhezünk, ha te „elfelejtetted” küldeni a tartásdíjat. Ó velünk van most is. Mi pedig vele... Ha eddig nem voltál ránk kíváncsi, most már hangy békén, nincs szükségünk rád!

T. K.

Mindketten börtönben

Annak, hogy a fiatal házaspár börtönbe került, az volt a háttér, hogy a fiatal férfi felöltött, garázda életet élt. Hazá ritkán járt, éjszakait napalait különböző kocsmákban, különböző társaságokban töltötte. A társaság tagjai között természetesen nők is voltak, így a fiatalembert nőkapcsolataira is fény derült. Ezt az életet a feleség nem sokáig bírta. Választhatna volna a válást is, választhatna volna az elköltözést is; hogy miért nem tette, ezt csak ő tudja.

Egyik alkalommal néhány átzüllött nap után hazament a fiatal férj. A bírói iratokban néhány mondat utalt arra, hogy köztük miféle szóváltás és egyáltalán mi történt akkor, amikor az asszony a férjét leszurta. A fiatalembert csak a gyors orvosi beavatkozás mentette meg az életnek.

Néhány hónap múlva mindketten börtönbe kerültek. A fiatalembert korábbi garázda magatartása miatt, a fiatalasszony pedig természetesen élet és testi épség elleni büntetés miatt.

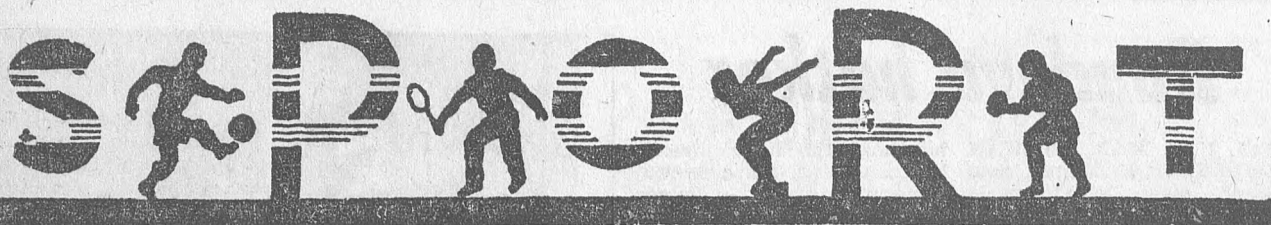
A börtön hatására mindketőjükben az az érzés támadt, hogy jó lenne visszaállítani a házastársi, a családi kapcsolatot. Ez a vágy talán a természetes körülmények között, a szabad életben is megszületett volna bennük. A börtön magányában, néhány átvirrasztott éjszaka után azonban az egymásra találás, az egymásra támaszkodás érzése sokkal erősebb minden elítéltnél, mint a természetes körülmények kö-

zött. Így aztán levélváltás, majd házi beszélő lett szándékaik kifejezője.

Számunkra mindig öröndetes, amikor elítéltek, különösen házastársak, szülők és gyerekek egymásra találnak, keresik az egymással való kapcsolatot. Mégis ki kell fejeznünk bizonyos ellenérzésünket a fiatal pár kapcsolatának megalapozottságát és tartósságát illetően. Gondolkodásukat, szándékaikat kétségtelenül megváltoztatta a szabadságvesztés. A kérdés az, hogy a szabad életben tudnak-e változtatni magatartásukon? A fiatalasszony nyilván azért szánta rá magát erősen felindult állapotában ilyen cselekményre, mert kibírhatatlannak tartotta férjével az életet. A fiatalembert viszont nem fogja elfelejtani, hogy az a szűrés majdnem az életét oltotta ki. Jól meg kell gondolniuk, hogy ezek a tények nem fogják-e újra a korábbi életmód felé lökni őket... És akkor a szűrés nyilván már nem fog célt érvényesíteni. Ez pedig egyikük halálát, másikuk hosszú-hosszú büntetését vonhatná maga után. Az ítélet megalapozó, illetve a büntetés kiváltó cselekedetek súlyos teherként nyomják az embert meg akkor is, amikor már szabadult a börtönből. A másik fél, a rokon, a hozzátartozó, a házastárs, a testvér nehezen felejt. Sokat kell tenni a mérleg másik serpenyőjébe, hogy az életben szükséges normális egyensúly helyreálljon.

S. Gy.

Tömör fogalmazvány

Börzsei János, MLSZ-főtthkar asztalán válaszle-
vel az UEFA-hoz arra a
kérdésre: miért csökken a
labdarúgó-mérkőzések lá-
togatottsága? Magyarorszá-
gi adatok: 1967-68. 2 mil-
ió 550 ezres bajnoki néző-
száma 1969-70-ben 2 mil-
ió 20 ezre zuhant.
MLSZ-magyarázat Börzsei
tolmácsolásában: „Három
tényezőt említünk. Első-
sorban azt, hogy nagyot
esett nálunk a bajnokság
szívnál, a játékok az elm-
últ években kevesebb
örömet, izgalmat szerzett a
nézőknek, mint a múltban.
Elvonja a közönséget to-
vább a szabad szombat
megnyújtott hét vége, so-
kan töltik a pihenést üd-
ülőkben, megszorodott a
vikendházak építése, s a
szurkolók közül is sokan
vásárolnak gépkocsit. A
mérkőzés helyett tehát
másfajta szórakozást keres-
nek. S végül, ma már ná-
lunk is aligha vitatható a
televízió egyenes közvetíté-
sének elszívó hatása.” Mi
kiván tenni hát az MLSZ?
Börzsei: „A széthúzott baj-
noki forduló változatosabb
sportműsort biztosít. Miért
ne lehetne hétközben, szer-
dán, vagy a hét végén. Pé-
nteken játszanak? Ezeket a
napokon persze csak esti
mérkőzést lehetne rendez-
ni, de ez segítene. Világi-
tásra van tehát szükség
minden NB I-es pályán a
közelbi években.”

Az UEFA nemcsak a ma-
gyarokat kérdezi, körlevelet
küldött mind a 33 tagszó-
vetséghez, azokhoz az or-
szágokhoz is, ahol válto-
zatlanul élnek az érdeklő-
dés a labdarúgás iránt.
(NSZK, Anglia, Olaszor-
szág). Márciusban már
össze is ül a bizottság,
amely összesíti a nemzet-
közi tapasztalatokat, s
Európa-szerte közre adja
a legjobb, legkorszerűbb öt-
leteket. Az összefogás a
labdarúgásért tehát konti-
nentális méretű. Biztos,
hogy ezúttal az eredmény
sem marad el.

NDK—Uruguay 3:0!

Az NDK labdarúgó-váloga-
tottsága, tizenöt ezer néző előtt,
Montevideóban Uruguay csa-
patával mérkőzött. A németek
Strempe, Stein és Richter gól-
jával 3:0 (2:0) arányban nyer-
tek. A hírügynökségi jelenté-
sek szerint az NDK labdarúgói
szuper-felkészültségről tettek
tanúságot. A kemény, gyors és
korszerűen játszó vendégek el-
len Uruguay együttese tehetet-
len volt.

Kevésbé jó eredményt ért el
a szovjet válogatott Limában.
A perui bajnok Sporting Cris-
tal, húsz ezer néző előtt, 2:1-re
legyőzte a Szovjetunió együt-
tesét.

A Sparta Prahának Rio de
Janeiroban továbbra is sikere
van. A csehszlovák együttes
legutóbb 2:0 arányban nyert a
Vasco da Gama ellen.

ÚSZÁS

Szintidők Münchenre

A Nemzetközi Úszó Szövetség
közvetítette az olimpiai szintidőket.

FÉRFIAK:

100 m: 55 mp (világrekord 51.9),
200 m: 2:01.1 (1:54.3), 400 m: 4:20.4
(4:02.6), 800 m: 9:02.4 (8:44.3), 1500 m:
17:48.4 (15:57.1), 1000 m hát:
1:01.4 (56.9), 200 m hát: 2:
13.2 (2:06.1), 100 m mell: 1:09.1 (1:
05.8), 200 m mell: 2:33.4 (2:23.5), 100
m pillangó: 59.7 (55.6), 200 m pil-
langó: 2:11.8 (2:05.0), 200 m vegyes:
2:17.5 (2:09.3), 400 m vegyes:
4:55.9 (4:31.1).

NŐK:

100 m: 1:03.2 (58.9), 200 m: 2:16.1
(2:06.7), 400 m: 4:47 (4:24.3), 800 m:
10:12.4 (9:02.4), 100 m hát: 1:10.2
(1:05.6), 200 m hát: 2:31 (2:21.5), 100
m mell: 1:20 (1:14.2), 200 m mell:
2:51.6 (2:38.5), 100 m pillangó:
1:08.1 (1:04.1), 200 m pillangó: 2:26.6
(2:19.3), 200 m vegyes: 2:34 (2:23.5),
400 m vegyes: 5:30.8 (5:04.7).

**Sikere volt Athénben
a Honvédnek**

**Kelemen és Szűcs az egyéves kiesés utáni
játékról**

Athénben mérkőzött a Bp.
Honvéd labdarúgócsapata.
Három gólt lőtt Panathinaikosz-
nak, amely eddig két hazai
BEK-mérkőzésen, a Jeun-
esse Eschtól és Slovan Brati-
slavától egyet sem kapott, de
nyolcat lőtt.

A Honvéd vezetői, játékosai
szerint az Everton elleni
újabb BEK-találkozóra ké-
szülő Panathinaikosz biztos
győzelemre számított. A Bp.
Honvéd játéka meglepetést
keltett.

— Sikerünk volt Athénben
— mondotta Preiner Kálmán,
a Bp. Honvéd edzője. A gör-
ög szurkolók a mérkőzés
közben is többször megtap-
solták csapatunkat, s a mér-
kőzés végén sem fukarkodtak
az elismeréssel. Sportszerű,
változatos játékban arattuk a
sikert. Az első félidőben lé-
nyegesen többet támadtunk, a
görögök csak 3:1 után vették
át az irányítást. Nem volt
gyenge pont a csapatban,
mindenki megtette a magáét.
Négy játékost külön is ki-
emelhetek: Komora, Szűcs,
Pál és Kocsis átlagon felüli
teljesítményt nyújtott. Komora
egyre jobban feltalálja ma-

gára, mint eddig bármikor,
harcosabb, keményebb lett.
Szűcs — különösen az első
félidőben — az egész pályát
bejárta, Kocsis pedig szel-
lemi vezére volt a támadá-
sainknak. Nem is cseréltem
egész mérkőzés alatt. Formá-
lódik a csapat — Athénben
biztató jeleket láthatunk.

Az egy év után újra játszó
labdarúgók közül Kelemen Jó-
zsef a következőket mondotta:

— Még bizonytalan a játé-
kom; amit most nyújtok, nem
az igazi. Sok mérkőzésre van
szükségem.

Szűcs Lajos így nyilatko-
zott:

— A legnagyobb öröm, hogy
végre játszhatom. A Panat-
hinaikosz elleni találkozó volt
hosszú idő után az első kom-
oly mérkőzésem. Végig bir-
tam az iramot, a játékkal sem
volt különösebb hiba, de azért
még sok javítanivaló akad.
Még nem érzem a ritmust,
időre van szükségem...

Szűcs elmondta, hogy az
egy év várakozás azért nem
vetette vissza, mert minden
edzésen részt vett. Ugyanúgy
készült, mint más években —
csak éppen a mérkőzések hi-
ányoztak.

A VM és az Egyetértés házassága

Régóta rebesgetik, hogy
egyesül két nagymúltú klub,
a Vörös Meteor és az Egyet-
értés. A közgyűlést február-
ban tartják.

— Közelebbi időpontról még
nem tudok biztosan, de tény,
hogy Vörös Meteor Egyetér-
tés néven létrejön a „házas-
ság” — mondta Ligeti László,
a Kereskedelmi, Pénzügyi és
Vendéglátóipari Dolgozók
Szakszervezetének főtthkara,
akitől a hivatalos tájékoztat-
ást kértük. — Az egyesülés
alapvető oka, hogy rendezzük
a hozzánk tartozó egyesületek
anyagi helyzetét. Az MTK

mögött a jövőben a külke-
reskedelem, a Pénzügyminis-
terium és a PANYOVA áll
majd, a VM Egyetértés a bel-
kereskedelem és a vendéglá-
tóipar támogatását élvezheti.

Elmondta a KPVD SZ főtth-
kára, hogy a VM Egyetér-
tés központja a Lenin körü-
lész. A labdarúgók továbbra
is a soroksári pályán játsza-
nak. Terv azonban, hogy ké-
sőbb máshol rendezi a csa-
pat mérkőzéseit. Az új egye-
sület színe piros-fehér, s
mintegy huszonöt szakosztály-
ban sportolhatnak

LABDARÚGÓ-VILÁGHIRADÓ

**Bergmark után Ericsson
Helmut Schön sikersorozata**

Georg Ericsson vette át
Orvar Bergmark volt svéd
szövetségi kapitány örökét.
Az új szövetségi kapitány
a svéd válogatottal Izrael-
be utazik, a csapat ott ké-
szül két hétig az EB-re, s
közben mérkőzik Izrael
csapatával is.

Ausztria labdarúgó-válo-
gatottsága a tavaszi idényben
három mérkőzést játszik.
Április 4-én Magyarország
válogatottsága látogat el
Bécsbe, majd két idegen-
beli EB-mérkőzés követke-
zik: május 26-án Svédor-
szág, 30-án Írország ellen.

Az angol és az olasz liga
vezetői megállapodtak ab-
ban, hogy a bajnokság be-
fejezése után hat-hat csa-
pattal (három négyes cso-
portban), az Alpesi Kupa
mintájára, oda-visszavágó
alapon megmérkőznek. Az
első mérkőzésekre Olaszor-
szágban kerül sor június
13-án. Az angolok már ki-
jelölték csapataikat: Cris-
tal Palace, Derby Country,
Huddersfield Town, Stoke
City, West Bromwich Al-
bion és a II. ligás Swindon
Town. Az olaszok később
döntenek, hogy melyik csa-
patokat indítják.

Helmut Schön 1964. no-

vember 4-én vette át a szö-
vetségi kapitányi tisztelet
nagy elődjétől, Sepp Her-
bertertől. Ekkor az NSZK
a svéd válogatottal 1:1-
re végzett. Az NSZK csa-
pata Schön vezetése alatt pá-
ratlan sikersorozatot ért
el; 63 nemzetközi mérkő-
zést játszottak és az ered-
mény: 39 győzelem, 14 dön-
tetlen és 10 vereség, 135:53-
as gólarány. A mérkőzések
időrendi sorrendben: 1964:
1 döntetlen, 1:1-es gól-
arány; 1965: 5 győzelem, 1
döntetlen, 2 vereség, 19:6-
os gólarány; 1966: 11 győ-
zelem, 1 döntetlen, 2 vere-
ség, 33:9-es gólarány; 1967:
5 győzelem, 1 döntetlen, 2
vereség, 20:5-ös gólarány;
1968: 5 győzelem, 5 döntet-
len, 1 vereség, 14:8-as gól-
arány; 1969: 4 győzelem, 3
döntetlen, 20:5-ös gólarány;
1970: 9 győzelem, 2 döntet-
len, 3 vereség, 28:19-es gól-
arány. Schön fedezte fel
Beckenbauer, Hötfigest,
Overathot, Libudát és Müll-
ert — hogy csak a legne-
vezetesebbeket említsük.

A Szovjetunió labdarúgó-
válogatottsága a bajnokság
befejezése után, 1971. no-
vemberben Ausztráliába
látogat, s Perth, Adelaide,
Melbourne, Sidney és Bris-
bane városokban játszik.

**A futballkirály
közéről**

„Pelé egyszerű és szerény.
Nem felejt el, honnan indult
és kinek a segítségével ért cél-
ba. Minden mérkőzésen nagy
igyekezettel hálaíja meg a köz-
önség szeretetét. Valóságos
labdaművész. Az ésszerűség
határozza meg cselekvését.
Mindig hoz valami technikai
újítást. Kiváló a helyzet-
felismerése, a lövőkészsége,
változatos a cselezése, s úgy
improvizál a pályán, mint Ella
Fitzgerald a pódiumon!”

Albert Flórián jellemzi e né-
hány mondatban Pelét, a „fut-
ballkirályt”, akiről Hámosi Ti-
bor nagyon érdekes, kitűnő
illusztrációkkal tarkított ripor-
tírozatot írt „Találkozás a feke-
te gyöngyszemmel” címmel. A
84 ezer példányban megjelent
riportorozat méltán keltette
fel a labdarúgás híveinek ér-
deklődését: a Sportpropaganda
jó ügyet szolgált, hogy előse-
gítette az évszázad egyik leg-
nagyobb futballkarrierjének
mezismerését.

Pelé a futballszönglőr, Pelé a
jőbrát, Pelé az üzletember.
Pelé a családapa — mind-mind
érdekes témák, amelyek a jó
szemű riportert közvetlen han-
gú írásában végig lebillencse-
lően hozzák közel az olvasó-
hoz Brazília futballkirályát.

**Kelemen 215 centimétert
ngrott fedettpályán**

A Játékcarnokban fedettpá-
lyás atlétikai versenyt rendez-
tek magasrúgók és rúdugrók
részére. A Ppágában szereplő
Komka és Major kivételével
valamennyi válogatott keret-
tag elindult.

A női magasugrásban az esé-
lyes Rudolf Etika biztosan ju-
tott el a 171 centiméteres ma-
gasságra. A 174 centiméter fe-
lett azonban nem sikerült át-
jutnia. Ellenfele, Czink csak a
168 centimétert vitte át.

A férfiaknál Kelemen—Ti-
hanyi párharc alakult ki. 208
centiméterig mindketten első-
re vitték át a léceket. Ezután Ti-
hanyi kiesett. Kelemen bizto-
san ugrotta a 212 centimétert,
majd harmadik kísérletével si-
került túljutnia a 215 centimé-
teres magasságra is. A 218
centiméter már nem sikerült.

A rúdugróknál igen kevesen,
mindössze öten álltak rajthoz.
Közülük Gagyi (470 cm), Schu-
lek (470) és Kalmár (460 cm).
A válogatott játékosok átigazoló-
sáról az edzőbizottság dönt:
megvizsgálja, hogy a klub-
csere nem árt-e az illető lab-
darúgó fejlődésének. Az első
és a második liga játékosainak
átigazolását külön bizottság
dönt.

**BAJNOKI
HANGULATBAN**

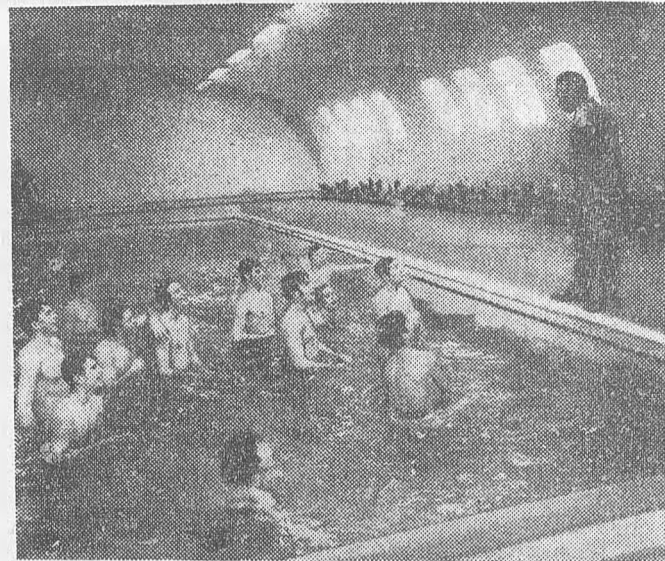
Közeledik a tavaszi rajt
Az NB I-es csapatok edzőmér-
kőzéseinek már bajnoki hangu-
lat uralkodott a lelátókon, s
itt-ott a pályán is. A Ferenc-
város és a Csepel tetszetős já-
tékkal, könnyen győzött, annál
nehezebben nyert a Vasas és
az MTK.

EREDMÉNYEK:

MTK—KISTEXT	2:1
Csepel—BVSC	4:0
FTC—BKV Előre	7:1
Videoton—Vöest Líz	2:1
Vasas—Ifj. válogatott	3:2
Pécs—Ércbányász	1:1
Dunaujv.—Szállítók	5:1
Ú. Dózsa—FŐSPED	10:1
Tatabánya—Dorog	2:0
Honvéd—Ganz MÁVAG	1:1
Salgó. TE—Szomb. KSE	5:1
Zalaeg. TE—	
Szomb. Haladás	3:3
Komló—Pécsi Bányász	2:0
Ózd—Diósgyőr	2:1

Ez az angol kupa!

Angliában szombat délután
játsoztak a labdarúgó kupa
nyolcadöntőjének mérkőzé-
seit. Az angol futball kiegyen-
súlyozottságának újabb bizo-
nyítéka: a IV. osztály Col-
chester kiverte a Leeds Unite-
det. (3:2)

Műanyagból készült iskolai uszodát avatott hétfőn a BTS és a X. kerületi Tanács az Inász utcában. Az új sportlétesítményt már az első nap birtokba vették a kőbányai fiatalok.

**Rendcsinálás
a csehszlovák labdarúgásban**

Csökkentették a prémiumokat, bevezetik a nevelési hozzájárulást

Az elmúlt héten a csehszlo-
vák labdarúgás új vezérkara
néhány érdekes határozatot
hozott, amelyek sokban hason-
lítanak a magyar futballról
hozott legutóbbi döntésekhez.

A csehszlovák labdarúgás
két hónapig gyakorlatilag ve-
zetés nélkül maradt és csak öt
hete alakult meg az új elnök-
ség. Rudolf Tvaroska, a tren-
cséni Jednota sportklub volt
vezetője lett a szövetség elnö-
ke. A 43 esztendőes mérnök
legutóbb annak a szakbizott-
ságnak volt az irányítója,
amely a mexikói VB utáni
helyzetet vizsgálta.

Rudolf Tvaroska nyilatko-
zott a pozsonyi Sport című
lapnak, amelyben a többi köz-
zött kifejtette, hogy csökken-
teni kellett a játékosok és az
edzők jövedelmét, mert ezek
túlhaladták a csehszlovák lab-
darúgás teherbíróképességét.

Még szeptemberben a cseh-
szlovák sportvezetés érvény-
telenítette az összes játékos-
szerződést, felfüggesztette az
átigazolásokat és az új elnök-
ség most kidolgozta az átiga-
zolás új rendszerét, illetve
az egész labdarúgás szervezeti
rendjét.

Annak a játékosnak, aki be-
töltötte 22. életévét, csak két
klubcsere van joga ugyanab-
ban az osztályban. A kivá-
rási idő legkevesebb egy év. A
válogatott játékosok átigazolá-
sáról az edzőbizottság dönt:
megvizsgálja, hogy a klub-
csere nem árt-e az illető lab-
darúgó fejlődésének. Az első
és a második liga játékosainak
átigazolását külön bizottság
dönt.

A csehszlovák labdarúgás-
ban is fizetnek a klubok ne-
velési hozzájárulást. Az az
egyesület, amely játékosát ad
át, annyiszor négyezer koronát
kap, ahány esztendő tala tölt-
ött az illető futballista. Ez az
összeg azonban az elsőligás
kluboknál nem lépheti túl az
50 000, a II. osztályúaknál a

35 000 koronát. A nevelési
hozzájárulást az egyesület kap-
ja, a játékosnak egy krajcárt
is tilos fizetni.

A szövetség elnökségének
az a véleménye, hogy ha a
játékosok, illetve csapatok
nem nyújtanak megfelelő tel-
jesítményt, akkor nem a pré-
miumok emelése jelenti a ki-
utat. A múlt évben a cseh-
szlovák játékosok kapták a
legnagyobb juttatásokat és ép-
pen ebben az esztendőben volt
a leggyengébb a teljesítmé-
nyük.

Az új prémiumrendszer szer-
int az I. osztályban tizenegyz
játékos és az edző között győz-
tes mérkőzés után 15 000 ko-
ronát lehet szétosztani. Álla-
gosan tehát ezer korona jut
egyre. A válogatott futballis-
tánál 25 százalékkal emelhető
a prémium A mi NB I B-ük-
nek megfelelő második ligában
800 korona a győzelmi pré-
mium.

A szövetség elnöke a Svo-
dobné Slovo című lapban ki-
jelentette, hogy a játékosok
lassan kezdték átvenni a ha-
talmat a szakosztályokban és
állandóan növekedtek igény-
eik.

— Mindenütt meg kell mon-
dani a játékosoknak — mon-
dta Rudolf Tvaroska —, hogy a
jövőben ilyen és ilyen feltéte-
lek mellett kell futballozniuk.
Akinék ez nem tetszik, mond-
jon búcsút a labdarúgásnak.

Az új elnökség határozott a
túrákról is. Idén a csehszlovák
klubok mindössze egy-egy
mérkőzést szervezhetnek meg
nem szocialista ország csa-
pataival. (Ez a döntés természe-
tesen nem vonatkozik a BEK-
re és a többi tornára.)

Tvaroska nyilatkozott arról
is, hogy valószínűleg Michal
Vican, a Slovan Bratislava
egykori játékosa lesz a válo-
gatott edzője. Vican egyébként
működött Trencsénben és si-
kerüket ért el volt klubjával,
a Slovannal is.

RÖVIDEN

Már javában folyik a „hadjá-
rat” a professzionista nehézsúlyú
ökölívívó világbajnoki címért ki-
írt mérkőzés körül. Cassius Clay
és Joe Frazier március 8-án csap
össze a New York-i Madison
Square Gardenban, ahol 19 500
néző lehet szemtanúja a nagy ér-
deklődéssel várt küzdelemnek.
Ezenkívül azonban megkezdődött
az elővétel azokban a színházter-
mekben is (összesen 400), ame-
lyekben a televízió kizárólagos
közvetítését láthatják az érdeklő-
dők. Különben Clay Miamiában,
Frazier New York elővárosában,
Monticelóban folytatja előkészü-
leteit. A mérkőzésre a világ min-
den részéből 800 újságíró kérte
akkreditálását, de csak 600 ré-
szére tudnak helyet biztosítani.

Ramon Mendiburu spanyol tré-
ner elhatározta, hogy labdarúgó-
nak a festést ajánlja szabad ide-
jükben. Ez mindenesetre jobb —
úgymond —, mint a kártyázás, az
ivás vagy a vadnyugati filmek
megtekintése. Errekes módon a
játékosok nagy kedvet kaptak
ahhoz, hogy művészi hajlamaikat
gyakorolják. Rövid idő alatt több
festmény készült és Mendiburu
úgy döntött: kiállításra mutatja
be a Picasso-labdarúgók kompo-
ziciót.

Új úszócsillag tűnt fel Ausztrá-
liában, akiben máris nagy előd-
je, Dawn Fraser méltó utódját
látják a szakértők. A most felfe-
dezt tehetség mindössze 14 éves
és legutóbbi versenyen a 100 m-es
gyorsúszásban 1:00.7, a 400 m-en
4:32.4 perces idővel győzött.

Követi az asztalitenisz a teni-
sz... Az utóbbi példájára a
pingpongban is bevezetik a nyil-
tan díjazott versenyeket. (Ezt an-
nál is inkább tehetik, mert egyik
sem tartozik az olimpiai sport-
ágak közé, amelyeket kötnék az
amatőr szabályok.) Az első pénz-
es asztalitenisz-verseny 1971 má-
jusában lesz, a Jugoszláviai Za-
darban, ahol a 12 legjobb euró-
pai férfi- és női játékos körmé-
rőzést vív, s ennek alapján az első
helyezettnek 800 dollárnak
megfelelő dínrát ad.

Montrealban már az 1976. évi
olimpiára is készülnek — mon-
dja Sidó Ferenc exvilágbajnok asz-
taliteniszező, aki két hetet töltött
a tengeren túl. — 1973-tól sok
európai szakembert hívnak meg,
hogy közreműködjenek a kana-
dai sportolók felkészítésében.”

Néhány vállalat értékes Hszta-
letdíjat ajánlott fel az asztalite-
nisz-bajnokságra. A Fővárosi
Kézműipari Vállalat egy szép bő-
rdíjhöz kísérőlevelet is mellé-
kelt e szavakkal: „A legeredmé-
nyesebb versenyzőnek, aki a leg-
több díjat nyeri — legyen miben
hazavinnie!”

TUDOMÁNY TECHNIKA

Tudományos hírmagyarázat

Az Apollo-14 útja

Ha meg akarjuk vonni az Apollo 14. sikeres útjának mérlegét, leghelyesebben akkor járunk el, ha végigtekintünk mindazon, ami új volt az eddigi Apollo-utakkal szemben. Az előző leszállóhelytől eltérően, az Apollo 14. holdkompja nem sík terepen ért a Hold felszínére. A Fra Mauro kráter körzete nagyon egyenetlen, dombos-dombos vidék, kis kráterekkel és a legkülönbözőbb nagyságú kövekkel. A Holdnak ezt a felvidékét azért választották, mert remélték, hogy az ott összegyűjtött kőzetek segítségével közelebb lehet jutni a Hold mintegy négy és fél milliárd éves történetének megfigyeltéhez. Az eddigi jelekből ítélve, valóban érdekes adatokat fognak a kőzetanalízisek szolgáltatni.

A nehéz terep az eddigiektől eltérő leszállási manővert is megkövetelt. Az Apollo 11. és Apollo 12. holdkompja 112 km magasságban vált el a parancsnoki egységtől. Az Apollo 14. Antares elnevezésű holdkompja 15 km magasságban, a Hold felszínre felett végezte el az elszakadást manővert. A nehéz terep megkívánta azt is, hogy tartalék üzemanyag legyen a holdkompban, hogy időt lehessen fordítani — igaz, hogy csak másodperceket — a megfellelő leszállóhely megkeresésére. Az Apollo 14. leszállási helye az Apollo 12. leszállási helyétől körülbelül 160 kilométerrel keletre, az Apollo 11. leszállási helyétől pedig 1200 kilométerrel délnyugatra volt.

Új színtörténetet jelentett a Hold felszínén az űrhajósok által magukkal vitt holdtargonca, vagy ahogyan ők elnevezték, holdrikta. Ennek rendeltetése egyszerű az volt, hogy megkönnyítse a műszerek és szerzők, valamint az összegyűjtött kőzetek szállítását. Ennek a kétkerekű holdtargoncának súlya üresen kilenc kilogramm, megrakva műszerekkel 40,5 kilogramm volt. A Holdon ilyen megrakott állapotban mindössze 6 és háromnegyed kilogrammot nyomott. A holdtargonca kerekei gumibroncsokkal vannak ellátva, mert tartották, hogy a csuszás kerék még a Hold gravitációs viszonyai mellett is besüppedne a Hold talajába. A targoncahoz volt erősítve egy gnomon, vagyis napóra. A gnomon rendeltetése az, hogy egyúttal fényképezzék le a Hold felszínével, és ez megkönnyíti a tudósoknak a Földön a fényképek tájolását azok vizsgálatalánál. A gnomonhoz egy színskála volt erősítve, ennek lefényképezése a Hold-felszínrel együtt, lehetővé teszi a Hold oly gyakran vitatott színéinek pontos analízisét.

Új volt az aktív szeizmikus kísérlet is. Az előző szeizmikus kísérleteknél az űrhajósok szeizmometereket helyeztek el a Hold felszínén és ezek észlelték és telemetrikus úton a Földre továbbították a Hold természetes rengéseit.

Az aktív szeizmikus kísérleteknél az űrhajósok 27-szer idézték elő mesterséges rengéseket a Holdon. Első ízben úgy idézték elő a holdrengést, hogy a Saturn-rakéta utolsó fokozatát a Hold felé irányították és az becsapódott a Holdba. Az így előidézett rengéseket az Apollo 12. ott hagyott szeizmometere regisztrálta.

A második szeizmikus kísér-

letre az első űrséta alkalmából került sor. Ekkor Mitcheli 94 méter hosszú kábelt fektetett le. Visszafelé menet Mitchell négy és fél méterenként egy készülékkel lőportölteteket sűtött el a Hold felszínre felé irányítva. Az egyes töltetek elsütésénél egy lemez csapódott a Hold felszínéhez, és ez olyan lökéshullámot idézett elő, amely mélyen behatolt a Holdba. A geofonok a rengések erejét és tartalmát regisztrálták és a központi állomáson át továbbították az észlelés eredményét a Földre. Az észlelések kiértékelése fog választ adni a Hold szerkezetéről.

Érdekes és újszerű kísérlet az is, hogy Mitchell egy négy-csövű aknavetőt állított fel, amelyet hat hónappal azt követően, hogy az űrhajósok elhagyták a Holdat, a Földről rádióirányítással fognak elsűteni. A négy csőből egy-egy robbanógránát fog kirepülni 150, 300, 900 és 1500 méter távolságra. Az így keletkezett rezgéseket is a geofonok fogják feladni és továbbítani a Földre.

Az utolsó szeizmikus kísérlet abból állt, hogy a houstoni irányítóközpontból adott rádióutasítással begyűjtötték a holdkomp felszálló fokozatát, amelyet az űrhajósok már elhagytak s a parancsnoki egységtől leválasztották, és a holdkomp becsapódott a Holdba. Az így előidézett holdrengést az Apollo 12. és az Apollo 14. által szintén a Holdon hagyott szeizmometerek regisztrálták.

Az eddigi legrosszabb hold-séta tapasztalatai szintén sok problémát vannak hivatva tisztázni.

AZ EMBERI HŐSTET-TEKBEK és technikai csodákban oly gazdag űrkutatás mérőföldkövei között örökké emlékezetes marad az 1957. október 4-én, a Szovjetunióban többlépcsős rakéta segítségével útjára bocsátott első mesterséges hold, a Szputnyik 1., majd az 1959. január 3-án kilőtt első mesterséges bolygó, a Lunyik.

Új korszakot nyitott meg a tudomány történetében Jurij Gagarin űrrepülése 1961. április 12-én. A Föld első körülrepülése a világűr meghódításának kezdetét jelentette. A Gagarin követő bátor szovjet, majd amerikai űrhajósok és számos világhírű kutató mesterséges hold egy-egy lépést jelentett előre a naprendszer megismerésének útján.

1959. szeptember 13-án a szovjet Lunyik 3. juttatta el az első földi tárgyat, egy 390 kg-os tartályt a Hold felszínére. Ugyanez év október 4-én a Lunyik 3. fényképeket készített a Hold tulsó oldaláról és továbbította a Földre. A szovjet Zond 5. holdrakéta 1968. szeptember 21-én indult, és a holdpályá bejárása után visszatért a Földre.

1969. július 16-án indult az első űrhajó a Hold meghódítására, az Apollo 11., fedélzetén Neil Armstrong parancsnokkal és Edwin Aldrin navigátorral. Július 21-én 3 óra 57, illetve 4 óra 15 perccel tették lábukat a Hold addig érintetlen felszínére. Neil Armstrong 2 óra 13 perces, a tv által is közvetített hold sétája során rezgésjelző készüléket, lézersugarakat visszaverő tükröt helyeztek el a Hold felszínén és 21,50 kg kőzetmintát gyűjtött a Hold Nyugalom-tengere nevű térségében.

400 ezer ember erőfeszítése, 20 ezer ipari cég és 120 laboratórium munkája sikerrel koronázta az Apollo-tervet. A 15 millió alkatrészből álló Saturn 5. rakéta eredményesen a Hold közelébe juttatta az űrrakétát, s az Eagle (Sas) elnevezésű holdkomp simár leereszkedett a bolygóra.

Ugyanebben az évben csoportos űrrepülés kapráztatta el a világot, amely október 11-én a Szozuz 6. indításával vette kezdetét. A Bajkonurból indított űrhajóban Sornyin alezredes és Kubaszov mérnök helyezkedett el. Az űrhajó 186—233 km-re távolodott el a Földtől. Első íz-

AZ ŰRUTAZÁS KRÓNIKÁJA

ben került sor hegesztésre a világűrben a súlytalanság állapotában, vákuum alatt. A Szozuz 6-ot október 11-én a Szozuz 7. követte, fedélzetén Filipcsenko alezredessel, Volkov és Gorbátko mérnökkel. A Szozuz 8. október 13-i startja Satalov ezredessel és Jeliszejev mérnökkel egészítette ki az űrharmast. Számos közös manővert végeztek az űrhajók, szorosan megközelítették egymást, és öt-öt napi repülés után sértetlenül érték földet Karagandától északra.

A SZOVJET ŰRREPÜLŐK Föld körüli pályán töltött ideje 1961-ben még egy nap volt, 1963-ban már 8, 1969-ben 47 napot tett ki.

Még októberben 6 Kozmosz, 1 Interkozmosz és 1 Meteor típusú mesterséges holdat lőttek fel a világűrbe. A Kozmosz típusú szovjet holdak száma ezzel 330 föl- emelkedett.

Október 1-én angol, norvég, német, svéd és dán közös vállalkozásban a Boreas, majd november 8-án a nyugatnémet Azur elnevezésű mesterséges hold foglalt helyet a szovjet és amerikai holdak között.

Az első sikeres holdutazást 1969. november 14-én követte az Apollo 12. Charles Conrad, Alan Bean és Gordon űrhajósok november 19-én 7 óra 57 perccel a Viharok-óceánja kráterben kormányozták a holdfelszínre az Interpid elnevezésű holdkompot. A 32 órás holdtartózkodás során műszereket helyeztek el a holdfelszínre és kőzetet gyűjtöttek.

Az 1970. év új mesterséges-hold-tulajdonos országokat avatott. Február 11-én bocsátották fel a japán Kagoshima űrközpontból a 48 cm átmérőjű, 100 cm magas mesterséges holdat. Március 10-én francia rakéta emelte pályájára az 52 kg-os nyugatnémet DIAL mesterséges holdat. Nem sokkal később került sor a PEOLE nevű francia geodéziai hold felbocsátására.

AZ APOLLO-PROGRAMNAK megfelelően, április 11-én 20 óra 23 perccel útjára indult a harmadik amerikai holdexpedíció, melynek tagjai James Lowell, Fred

Haise és a rubeolában megbetegedett John Swigert helyett a tartalék Thomas Mattingly voltak. Lowell, a hajó parancsnoka, űrhajós veteránnak számít. Két Gemini és az első Holdra jutott Apollo személyzetének tagjaként a világon a leghosszabb időt, 500 órát töltött már a világűrben. Társai újoncok.

Az Apollo 13 feladata lényegében megegyezett az Apollo 11. és 12. űrutasainak tevékenységével. Leszállásra a Fra Mauro holdkrátert jelölték ki, itt a feltételezések szerint megtalálhatók a Hold ősközetének darabjai. A tervezet szerint hosszabb időt töltöttek volna az égitesten és nehezebb feladatokat végeztek volna; talajmintákat kellett volna venni 3 m mélyről, mechanikus fúróval, kőzetmintákat gyűjtöttek volna. Minderre azonban nem kerülhetett sor. 14-én 4 óra 15 perccel, 55 óra 22 perccel repülés után, miközben 4004 km-es óránkénti sebességgel közeledett az űrhajó a Hold felé, Swigert, majd Lowell jelentette a houstoni űrhajózási központnak, hogy nagy erejű, fűlsiketítő robbanást észleltek. Rögtön utána közölték, hogy a három áramszolgáltató egység közül kettő nem működik. A szakértők véleménye megoszlott a robbanás okát illetően. Egyesek feltételezték, hogy az űrhajó meteorral ütközött össze, mások valamelyik berendezés elromlásában keresték a robbanás okát.

A houstoni központ lemondott a Holdra szállásról és előkészítették az űrhajósok Földre hozásának tervét. Az Apollo 13. megkerülte a Holdat — erre április 16-án hajnalban került sor —, ezt követően a holdkomp hajtóműveinek üzembe helyezésével sebességüket 6300 km-re gyorsították fel és a leszálláshoz megfelelő pályára helyezték az űrhajót. A tudományos programok közül csak egyet hajtottak végre. Kilőtték az Apollo hordozórakétájának, a feleslegessé vált Saturnus-rakéta harmadik fokozatának hajtóművét, mely az Apollo 12. által Holdra szállított rezgésjelző

készüléktől 200 km-re csapódott be.

A csaknem végzetessé vált kozmikus utazás április 17-én 19 óra 10 perccel a Csendes-óceánban, Samoától mintegy 900 km-re délre ért véget.

A KOZMOSZ MEGISMERÉSEBEN rendkívüli tudományos jelentősége volt a Szozuz 9. „maratoni” űrutasának. 1970. június 1-én 9.00 órakor emelkedett a levegőbe Andrijan Nyikolajev ezredes és Vitalij Szevasztyanov mérnökkel a fedélzetén, hogy a súlytalanság körülményei között végezt számos megfigyelés, mérés, adatgyűjtés után az űrrepülés új világrekordját állítsa fel. Az űrutasok 424 órát tartózkodtak a Föld körüli orbitális pályán és ezzel megdöntötték az amerikai Gemini 7., Borman és Lovell 1965 decemberében felállított 330 órás rekordját.

A 18 napos űrutazás előhírnöke a Föld körül huzamosabb ideig keringő űrállomásoknak. Ennek a szovjet tervnek a technikai előkészületeit, több űrhajó automatikus összekapcsolását, szerelést, hegesztést az űrben, már a megelőző űrutazások során a szovjet űrhajósok elvégezték.

Nyikolajev és Szevasztyanov űrutazása arra a kérdésre adott választ, hogyan hat a hetekig tartó súlytalanság állapota az emberi szervezetre. Elsősorban biológiai, fiziológiai megfigyeléseket végeztek, orvosi adatokat gyűjtöttek. Természetesen a hosszú űrutazás alatt tudományos, műszaki kísérletek egész sorát hajtották végre.

A Szozuz 9. június 19-én 12.59 perccel, Karaganda városától 75 km-re nyugatra sikeresen földet ért. Útja, a végzett megfigyelések, nagyban hozzájárulnak a szovjet űrprogram: a Föld körül keringő orbitális űrállomások megteremtéséhez.

1970. szeptember 24-én nagyszerű eredmény született a holdkutatásban. A Luna 16. visszaérkezett a Földre és magával hozta azokat a kőzetmintákat, amelyeket automatikus berendezések segítségével a Hold talajából kiemelt. A tökéletes siker azt bizonyítja, hogy a holdkutatásban a munka országlánrszét egyelőre célszerű automatákkal végezteni.

Az ember és a Hold

A Hold, ez a Földünk tömegénél nyolcvanszor kisebb égitest, végigkíséri a kultúra és a tudomány történetét. Ha kitekint a képe, beragyogja éjszakaiinkat; ábrándozásra készíti a szerelmeseket, elmélkedésre a bölcset. A legtöbb vallásban istenség és ma is vannak népek, amelyek ősi szokás szerint térdhajtással köszöntik a teliholdat, s az újszülötteket a szerencsét hozó „égi tallér” jénnyében fürdetik.

Már régen felismerték — magyarázat még ma sincs rá —, hogy a női ciklus ugyanacsak 28 nap, mint a Hold két fázisváltása között eltelt idő, és a terhesség 280 nap, kerekén tízszerese a holdciklusnak. Sok szárazföldi és tengeri állat életritmusa a Holdhoz igazodik, mintha „beépített radarkészülék” kapcsolná össze őket az égitesttel, és hatása az emberi idegrendszerre is kimutatható. Megfejthetetlen a „holdkórosság” nevű alvászavar, csak annyit tudunk róla, hogy a Hold fényjengere váltja ki.

A mindenség szerkezetét, az égitestek keletkezését vizsgáló tudósok számára a Hold feltöretlen, kemény dió. Most kezd „elmondani a planéták történetét”, közelebből és rétegeiből következtetni lehet a bolygók születésére, sőt még régebbi, „magzati” állapotukra.

A hónapok óta a Holdon tartózkodó Lunohod-1 szovjet automata űrautó és az Apollo-14 expedíció helyszíni jelentései máris igazolták egy feltevést: a Hold felszíné minde-

nyütt más szerkezetű és összetételű. A középkori olasz szerzetes térképrajzokról elnevezett Fra Mauro hegyvidék, ahol Shepard és Mitchell járt, egy kozmikus katasztrófa nyomait őrzi, valamikor óriási meteor ütközött itt a Hold kemény kérgébe, s ez merőben másképp formálta a felszínt, mint amilyenek az eddig felderített holdtájak.

Fényes égi szomszédunk meghódításának végső célja: olyan csillagászati és biológiai kísérleti állomássá alakítani a Holdat, ahonnan utak nyílnak a világegyetem távolabbi részeibe. Valószínű, hogy már ebben az évtizedben állandó űrállomás kering a Hold körül, s erről tetszés szerinti területekre lehet leszállni, teljes birtokba véve a körülbelül Afrika nagyságú égitestet.

A következő lépés, szintén a közeli jövőben, állandó bázis létesítése lesz, s megkezdik a holdanyagok tervszerű felhasználását.

Hogyan használják? A választ éppen a kőzetminták vizsgálata adja meg, de bizonyos, hogy az ember hasznosítani tudja majd a Holdat. Jogos a másik kérdés: nem lesz drága mulatság? Lényegesen csökkenti a költségeket, hogy ekkor már olyan személyek is utazhatnak, akiket nem kell űrrepülésre kiképezni. Továbbá: a NASA számítása szerint ma egy kiló tömeg holdrészállítási költsége mintegy 200 ezer dollár, s ez a rendszeres Föld-Hold ingajarat megvalósításának idejére 200—500 dollárra csökken.

PETREZSELYMES FARSANG

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16									17					
18						19			20			21		
22		23	24			25					26			27
28		29			30		31			32			33	
34				35			36			37			38	
39		40	41						42			43		
44	45					46					47		48	
49					50				51	52		53		
54				55			56			57		58		59
60			61						62			63		64
65		66				67	68			69			70	
		71				72			73					
74	75				76		77			78			79	80
81				82					83			84		85
86			87				88			89			90	91

— Az a lány, aki a bálban petrezselymet árul, biztos lehet a dolgában.
— Miért?
— Mert... (folyt. a v. sz. 1. és függ. 39. sz. a.)

VIZSZINTES: 16. Fialtal szerelmet játszó férfiszínezészek. 17. Vulkán. 18. Operaházunk rendezője (András). 19. Valamely feladat rendjét, időpontját beosztja. 20. Nagyoktat sóhajt. 21. Asztali cium gyűjtele. 22. L. S. 25. Szabályos görbevonalon hajló. 26. Nagy zűrzavar, kavaro-

Azonos mássalhangzók. 27. Kettős botú. 28. Ez a „szer” — méreg. 31. Kas betű. 32. Gyümölcsburok. 34. Becézett Olga. 35. Operaházunk szólótáncosnője. 38. Regények, szindarabok szerzője. 40. Vízi állatok. 42. Nálunk is kapható külföldi cigaretták. 44. Autómarka. 46. Hullámterő gátak. 47. Kikötőváros Japánban, Hokkaido nyugati partján. 49. Pest megyei község. 50. Morze-jel. 51. Védelmész. 53. Város az Arab félsziget délnyugati részén. 54. Nagy zűrzavar, kavaro-

dás. 55. Állapolgárság megszerzésének egyik módja. 59. Sok kevervel. 60. Fém. 61. Több partból keletkezik. 62. Öröl. 64. Mint a vízsz. 65. Időmérő. 67. Védelmész. 69. Munkabér. 71. Vályú. 73. Színművész (Zsuzsa). 74. Zuhanni. 76. Veri az eső. 78. Félbevágott csomag. 79. Sétány. fasz. 81. Jókendő. 82. Kétszeres Kossuth-díjas festő (István, 1865—1961). 83. A vezér megtámadása a sakkjátékban. 85. Vesz a levesből. 86. A

szerelmi költészet művésze a görög mitológiában. 88. Száglúd. 89. Jó az ilyen szónok.

FÜGGŐLEGES: 1. Város Nyugat-Afrikában a Niger partján; Szudán székhelye. 2. Utánoz, majmol. 3. A panasz szava az a szó. 4. Közlekedési eszköz népszerű neve. 5. Azonos betűk. 6. Szív, költőiesen. 7. Francia regényíró (Pierre, 1850—1923). Legismertebb műve: Az izlandi halász. 8. Mezőgazdasági eszköz része. 9. Az első magyar regény címe (Dugonics András). 10. A forró nap ilyen. 11. Vissza: kis folyó Romániában. 12. B. H. 13. Kellemetlenséget okozó. 14. ANY. 15. Vas megyei község. 20. A festéshez hasonló művelet. 24. Vállravetve viselt, hosszú női sál. 26. Meg nem engedő. 29. Kétszeres Kossuth-díjas színművész (József). 30. Időszak. 32. Erdélyi városka. 33. Egyik fővárosi mozi neve. 36. Hivatalos írat. 37. Állam az USA-ban. 41. Becézett férfinév. 43. Emberemlékezet... 45. Munkahely a bányában. 40. Vasúti vendéglő. 50. Mozdony munkája. 52. Lakott települések. 55. Rómán népi tánc. 56. Azonos betűk. 57. Mesterséges nyelv. 58. Filmoperátor (Sándor). 61. ... dal (Vörösmarty ismert költeménye). 63. Becézett Lajos. 66. Hirt. 68. Rokon. 70. Kihalt őtlen nyelv, amelyet főleg Flume környékén beszéltek. 72. Toina megyei község. 73. Együtt jár a nyugat-lommal. 75. A francia uralkodó messzifőlése volt. 77. Előidé. 78. Nem fátész becseletesen. 80. Lepuffant. 82. COA. 84. Kórus. 87. T. K. 89. Melegség. 91. Bot két vége!

Beküldési határidő: 1971. március 6.

EMBER ÉS HIVATAL

A Magyar Népköztársaság országgyűlése egy napos tanácskozáson, amely egyben a négyéves ciklus befejezését is jelentette, új törvényt hozott, amely korszerű módon szabályozza az állampolgárok és a tanácsok kapcsolatát, a korszerű ügyintézés követelményei szerint, s nem túlzás így megfogalmazni: a szocialista demokratizmus és humanizmus szellemében. Egy új törvény vitája, a bevezető miniszteri expozé, az előadói javaslat és a hozzászólások főfoka, tartalma az újságolvasó embert hűségeen tájékoztatja arról, a nem érdektelen kérdéscsoportról, miképpen alakul a jövőben az ember és a tanács, az ember és az állampolgár legközvetlenebb államigazgatási partnerének viszonya, mennyivel lesz könnyebb az állampolgár mindennapos ügyintézése — ha csak ebből az alapállásból nézzük az új törvény jelen-tőségét.

Nyilvánvaló azonban, hogy az új tanács törvény nem csupán a bürokratizmus enyhülését ígéri, s ezzel együtt a mindennapos kigondok egyszerűsödését; az új tanács törvény lényegében korszerűsíti a tanács rendszerünket, újragondolja és meghatározza a tanácsok jellegét, elvileg új rendelkezéseket vezet be.

„A törvényjavaslat a tanácsok jellegét úgy határozza meg — hallottuk a miniszteri expozében —, hogy azok a nép hatalmát megvalósító szocialista államok a demokratikus centralizmus alapján működő népképviselői, önkormányzati és államigazgatási szervei. Jellemük ilyen meghatározásában nagy súllyal esnek latba a tanácsrendszerünk működésének kétvezetési gyakorlati tapasztalatai alapján levont következtetések.”

A miniszter szavaiból

tisztán kivehető, hogy voltaképpen nem a régítől eltérő, s azzal valamiféle szögletes ellentétben mutató változásokat kell várnunk az új törvényről, hanem a húszéves rendszer kikristályosodott tapasztalatainak felhasználását, különösen hangsúlyozva, hogy a gyakorlati tapasztalatok mérlegelése adta a legtöbb és leghasznosabb szempontot az új tanács törvény paragrafusainak kidolgozásában. S ez az egy beiktatott szócska: a gyakorlati, az a szilárd pont, amelyre az új tanács törvény megnyugtató és bizalomgerjesztő hatása ráépül.

Felmerül a kérdés nagyon sok állampolgárban, hogy az új tanács törvény szűkíti a tanácsapparátus feladatkörét, magyarul szólva, több vagy kevesebb lesz a mindennapi dolga a megválasztandó új tanácsoknak és a tanácsok általános munkatársainak. Erre a kérdésre nyílegyenes választ ad a törvény szövege, amely kimondja, hogy „az önállóság és a felelősség megteremtésének fontos biztosítéka a hatáskörök tanács szervezeten belüli megfelelő elhatárolása”. Az idézet magában hordozza a választ az állampolgárok feltett, vagy sokszor csak elsóhajtott kérdéseire, nevezetesen kijelenti, hogy a törvény végrehajtásával megszűnik sokféle bizonytalanság, létalapiját veszti a hivatali labdázás, mert az új törvény szigorúan kategorizálja, mi tartozik, s mi nem tartozik a végrehajtó bizottságra és a szakigazgatási szervekre.

Nem túlzott derűlátás, csak egyszerű matematikai művelet annak a megállapítása, hogy az országgyűlés ciklusának befejezése képpen olyan törvény született, amely új alapokra helyezi az ember és a hivatal viszonyát, s ennek az újraalapozásnak a lakosság látja hasznát.

Nyugdíj-arányos korpótlék a létavértesi tsz-ben

Több mint százmillió forint a tizenegy esztendővel ezelőtt megalakult létavértesi Arany Kalász Termelőszövetkezet vagyona. A zárszámadási közgyűlésen a gazdaság történetében először mintegy félmillió forint, úgynevezett nyugdíj-arányos korpótlékot is kifizettek a tagoknak.

1970-ben a tervtárgyaló közgyűlés fogadta el a most kifizetésre került pótlékot, amelynek célja, hogy a fizikai munkában évtizedeken át szorgalmasan részt vett tagok idős korukra magasabb nyugdíjallappal rendelkezzenek. A korpótlék az eltöltött évek arányában emelkedik, vagyis az idős termelőszövetkezeti tagok — nyugdíjazásuk előtt — amikor már kevesebb teljesítményre képesek — magasabb nyugdíjallappal rendelkeznek majd.

A mostani zárszámadás alkalmával az Arany Kalász Tsz 950 dolgozó tagjából 790-en kaptak nyugdíj-arányos korpótlékot, összesen 494 ezer forintot.

Több a szakmunkás

Nőtt a munkásság iskolai képzettsége

A KSH most megjelent összesítése szerint az utóbbi években számottevően emelkedett a munkásság iskolai képzettsége, s ennek megfelelően a szakmunkások száma is jelentősen nőtt, visszaszorítva a segéd munkások arányát.

Jelenleg 40 százalékkal több az érettségizett munkás, mint 5 évvel ezelőtt; a mai munkásságnak hét százaléka végezte el a középiskolát. Rétegenként és korszakotként azonban igen eltérő az iskolai képzettség. A fiatalabb korszak tagjaihoz tartozó, segéd- és betanított munkások 13—14 százaléka érettségizett, a 19—25 év közötti szakmunkások közül pedig minden ötödik elvégezte a középiskolát. Ennél jóval nagyobb az arány a férfiaknál, mert a nők nagy többsége az általános iskola elvégzése után kerül az iparba, iparitanuló-iskolát is mindössze hét százaléka végzett.

Az utóbbi évtized egyik legszembetűnőbb változása, hogy az iparban fizikai munkát végző férfiak között túlsúlyba kerültek a szakmunkások, arányuk 1959. óta 48,8-ról 56,6 százalékra emelkedett.

SOMOGYBAN már nyoma sincs a télnek. A magasabb fekvésű területek már elbírják a nehéz gépeket, s több helyen a szántótraktorok is munkába álltak. Ha az időjárás továbbra is kedvező marad, egy hét múlva megkezdhetik a borsó vetését.

Budapesti Erőtakarmánygyár

FELVÉTELRE KERES SEGÉDMUNKÁSOKAT, VILLANYSZERELŐ, ÉS MOLNÁR SZAKMUNKÁSOKAT.

Kereseti lehetőség: Segéd- és belanított munkások 2300—2500 Ft

Szakmunkások 2500—2800 Ft

Minden második héten szabad szombat.

NAPI 4 FORINTÉRT ÜZEMI EBÉD.

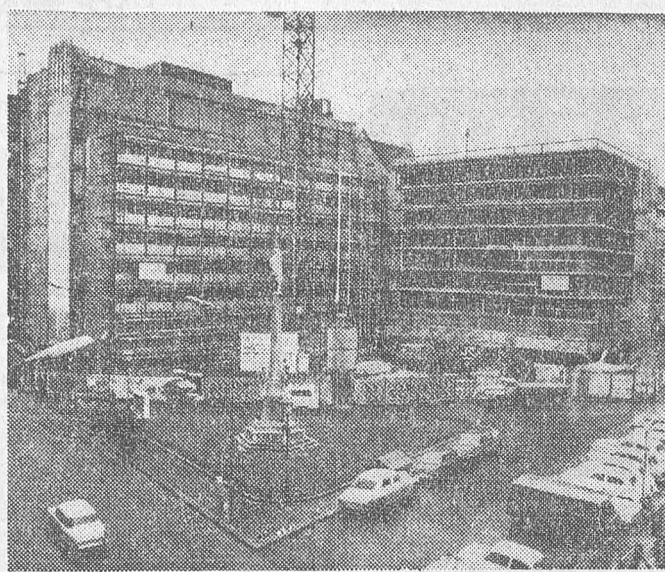
A telepen belül munkásszállóval rendelkezünk, hol 8—10 főt tudunk elhelyezni.

JELENTKEZNI LEHET:

Budapest, IX. Soroksári út 33.

Lantos Péter üzemezőnél.

Irodaház és emeletes gépkocsiparkoló

Július végére elkészül a Martinelli téren az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság új, kilencszintes épülete. Jelenleg a belső szakipari munkákat végzik. Az irodaház mellett épül még az Interag emeletes gépkocsiparkolója.

Együtt a dolgozó kollektívákkal

A vegyipari szakszervezet központi vezetőségének ülése

Hogyan segítsék elő a munkaverseny a vegyipar fejlesztési programjában az ez évre kitűzött feladatokat, s hogyan mozgósítsa erre a dolgozókat a szakszervezet? — Első napirendi pontként ezt a témát tárgyalta ülésen a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének központi vezetősége.

A szocialista munkaverseny főbb iparági célkitűzéseire megjelölt irányelveket a szakszervezet elnöksége már korábban megvitatta, most pedig a központi vezetőség is elfogadta. Az irányelvek a többi között megjelölik az alumíniumkohászat termelésének 15,1 százalékos növelését, a kőolaj-feldolgozó ipar dolgozóitól több fűtőolajat, 6,5 százalékkal több városi gázt kérnek a felhasználók, és 1,9 millió tonnával több nyersolaj feldolgozását várják. A vegy-

ipar termelését ebben az évben 10,9 százalékkal kell növelni. A gyógyszeriparnak 8,9 százalékkal kell növelnie termelését, hogy a hazai keresletet és a külföldi megrendelők igényeit kielégíthessék.

Mivel 1971-ben a vegyiparban is aligha számolhatnak létszámnövekedéssel, a feladatok megvalósításához a gazdálkodás hatékonyságának fokozására, belső szervezési intézkedésekre van szükség.

A nehézipari miniszter és a szakszervezet központi vezetősége az irányelvekben is lezögezte: szükséges, hogy a vállalatok vezetőinek elképzeléseit a dolgozó kollektívák tapasztalataival egészítsék ki. Ugyanakkor akadályozzák meg, hogy az önkéntesség látszatát keltve, fekete túlórákra vegyék igénybe az egyes dolgozókat, vagy kollektívákat.

Családtervezést korszerű színvonalon

Az anya- és gyermekvédelem ideai terveiről

Az anya-, csecsemő- és gyermekvédelem céljaira az egészségügyi ideai költségvetése 923 millió forintot irányoz elő. Az összeg túlnyomó részének felhasználásáról a tanácsok döntenek. A minisztérium irányelvekkel érvényesíti befolyását, hogy a tanácsok terveit az egészséges egészségpolitikai elgondolásoknak megfelelően alakuljanak ki. Dr. Tibor Gabriella anya-, gyermek- és ifjúságvédelmi főosztályvezető ezzel kapcsolatban a következőket mondotta.

— Az idén két kiemelt feladat áll előttünk, az egyik a

születés körüli halálozás csökkentése. Az újszülöttkori halálozásban különleges szerepet játszik a koraszülések igen magas, majdnem 11 százalékos aránya, hiszen az első napokban meghaltak mintegy 71 százalékát koraszülöttek teszik ki. E kedvezőtlen jelenségek csökkentésére csak akkor dolgozhatunk ki hatékony intézkedéseket, ha a tudományos kutatómunka tisztázza az okokat. Ezért az idén is folytatjuk az Egészségügyi Minisztérium által létrehozott neonatológiai (az újszülött kor problémáival foglalkozó) bizottság és a Központi Statisztikai Hivatal már éveken ezelőtt megkezdett közös kutatómunkáját. Remélhetőleg az idei év végén annyira kiérlelt adatok állnak rendelkezésre, hogy hozzákezdhetünk az újszülött kori halandóság csökkentésének megelőzését célzó irányelvek kidolgozásához. Másik kiemelt feladatunk a családtervezés korszerű színvonalra emelése. A tanácsoktól eddig beérkezett adatok szerint — folytatta a főosztályvezető — országosan körülbelül hatvannal bővül a gyermekorvosi körzetek száma és 1700 új bölcsődei hely épül. Idei terveinkben szerepel az is, hogy fokozottabban érvényt szerezzünk annak a minisztériumi utasításnak, amely az újszülöttek egészségügyi ellenőrzéséért, ellátásért, a kórházak gyermekosztályainak vezetőit tette felelőssé.

Ugyancsak az anya- és gyermekvédelemmel kapcsolatos hír érkezett a Szakszervezetek Országos Tanácsától. Több száz millió forintba tehető az az összeg, amit a vállalatok a tanácsoknak felajánlottak a gyermekintézmények bővítésére, illetve amelyből egész sor vállalat maga létesít óvodát, bölcsődét.

Az év kocsija kitüntetését a Citroen GS autótípusnak ítélte oda a 12 ország 44 képviselőjéből álló zsűri, az amszterdami autósalon megnyitása alkalmából. A zsűri szavazásán a Citroen GS 233, a Volkswagen K—70 típusú kocsit 121 pontot kapott.

Mi újság Visontán?

Visontán, hazánk legnagyobb külfejtéses bányáinak szentermeléssel párhuzamosan az idén meggyorsult ütemben folytatják a bányamező további feltárását. Jelenleg már mintegy öt négyzetkilométerre terjed ki a bányaművelés. Az első „kapavágás” óta harmincmillió köbméter földet távolítottak el a szénmezőről és a tömegtelen mennyiségű meddőből negyven méter magas hegyeket formáltak a Mátra-alján.

1971-ben, tehát egyetlen év alatt — minden eddigi teljesítményt túlszárnyalva — több mint tízmillió köbméter földregetet mozgatnak meg Visontán. Ekkora mennyiségű meddő eltávolítása emberi erővel elképzelhetetlen. A „letakarást” két óriásgépjegy folytatja, naponta 40 000—50 000 köbméter földet mozgatnak meg az elektromos vezérlőberendezéssel irányított gépszalagok.

Az idén az előző éviéknél nagyobb összeget, kerekén 160 millió forintot jutlat ipartelepítésre a fővárosi tanács. A költözésre kijelölt vállalatoknak 1966—1970 között csupán 250 millió forintot adhattak, ezt a vissza nem térítendő állami támogatást 32 vállalat 58 telephelye között osztotta fel a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága. 1971—75 között 22 676 munkahely szűnik meg a fővárosban. A legtöbb munkahelyet — 8562-t — a XIII. kerületben szüntetik meg, a legkevesebbet — 43-at — a XVIII. kerületben. A fővárosi iparkitelepítés összesen 68 vidéki várost, községet érint. A megyék közül a legtöbb munkahelyet — több mint 3000-et — Szabolcs-Szatmár kapja. Az idei 160 millió forintot 23 vállalat 42 telephelye között osztják fel. Még az idén el kell hagynia a fővárost többek között például a Lakk- és Fesztékgyári Vállalat Fehérvári úti, a Csepel Kőolajipari Vállalat Gyömrői úti telepének.

APOLJAK már az almások kerteként Szabolcsban. Eddig körülbelül 20 000 holdnyi területen fejezték be a metszést.

1020 új autóbusz. Ebben az évben 1020 új autóbuszt vásárol a Volán Tröszt, s ezeket a bel- és külföldi utazásokhoz, csoportos kirándulásokhoz üdültetésekhez használják fel. Mindenkor előnybe helyezik a csoportos utazásokat, s az üzemek részére ilyen alkalommal külön kedvezményeket adnak.

NAGYSZABÁSÚ erdőtelepítési programot valósítanak meg a következő évben Pest megyében, hogy javuljon a főváros levegője, s újabb kiránduló-, pihenőhelyek létesüljenek. A tervek szerint 1985-ig 40 000 holdat fásítanak, 10 000 holdon pedig nyárfát telepítenek. Az egyik legjelentősebb munka az idén a fővárosi pesti oldalának peremén kezdődik. Dunakesztől kiindulva, félkörben, a Csepel alatti Halásztellegig 5—6 kilométer széles erdőszávval fogják körül a fővárost. Körülbelül 600 hektárnyi területen a talaj minőségének megfelelő fajtákból ligeteket létesítenek. Tágitják Budapest „tüdejét” a budai oldalon is. Erd hátrában a Dobogó-fennsíkban évente 100 hektár telepítéssel 1000 hektáros összefüggő erdőséget hoznak létre. A terv megvalósítása 600 millió forintba kerül.

Az egymilliomodik tonna ammóniát állították elő a 40 éve termelő Péti Nitrogénművekben. Az ammónia a nitrogénműtrágya alapanyaga, ebből készül a pétisó is. Az üzem folyamatban levő bővítése révén 1975-től már éventenként termelnek majd egymillió tonna ammóniát Péten.

Több mint kétszáz ezer holdnyi területet borít a belvíz

Felsőberekinél tetőzött a Bodrog árhulláma. Ezért továbbra is másodfokú készültség vigyázza a Bodrog gátjait, de valószínűleg most már meggyorsul az apadás, amelyet segít a Tisza is, mert újszólván üres mederrel fogadja mellékfolyójának vizét. Tetőzött már a Taktá, s megkezdődött az apadás. Ennek megfelelően a Taktánál megszűntették az árvízvédelmi készültséget. A vízügyi igazgatóságok másodfokú készültségben vigyázzák a Zagyvát, a Bodrogot és a Tarnát, az első fokú készültségek figyelőszolgálatát pedig a Lónyai-csator-

nát, a Berettyót és a Hortobágy-Berettyót őrzi.

A legutóbbi csapadék hatására tovább terjeszkedett a belvíz, s így már összesen 215 000 holdnyi területet — főleg rétet és legelőt — borít. Ennek csaknem egynevede Csongrád megyében van. A megye hét településén eddig 134 vályog- és vertfalú épületet rongált meg a víz. A helyi tanácsok 18 épületet kiürítettek.

A vízügyi igazgatóságok az országban éjjel-nappal 162 nagy teljesítményű szivattyútelepet és 205 hordozható szivattyút működtetnek.

Zárszámadás a kiválóknál Szociális juttatások a tsz-pénztárból

Három országos hírű közös gazdaság — a besnyői Sallai, a detki Szabadság és a lipóti Petőfi Termelőszövetkezet — vezetősége adott számot a tagságnak az 1970. évi gazdálkodásról.

A három kiváló gazdaság zárszámadásában sok a közös vonás. A többi között az, hogy a kedvezőtlen időjárás és a természet csapások ellenére túlteljesítették termelési tervüket; jelentős összeget költöttek beruházásra és megfelelő tartalékalapot is képeztek, emellett a tagság részesedését is növelték.

A besnyői Sallai Termelőszövetkezetben például az egy tagra jutó jövedelem 30—35 ezer forint között alakult. Hasonlóképpen, mindhárom zár-

számadás közös vonása a szocialista gondoskodás kiterjesztése. A lipóti Petőfi Termelőszövetkezetben az elmúlt évben már 600 forintra egészítették ki a közös kasszából a járadékosok és az alacsony nyugdíjasok havi illetményét. Lehetővé tették, hogy ha a nyugdíjasok nem akarnak vesződni háztáji földjükkel, 20 mázsa búzát kapjanak helyette — házhoz szállítva.

A detki Szabadság Termelőszövetkezetben az állattenyésztők részére klubot, zuhanyozót, öltözőt rendeztek be és minden dolgozó munkaruhát kapott. Ebben a szövetkezetben minden tag rendszeres fizetett szabadságot kap.